

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Versijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Non bis in idem inzake Inkomstenbelastingen

I. Probleemstelling.

1. Problemen van dubbele taxatie kunnen zich alleen stellen tussen alternatieve belastingen (1), ofwel binnen de perken van een enkele belasting, wanneer de heffingsregels ervan zulks mogelijk maken (2).

Dit laatste schijnt het geval te zijn voor de cedulaire inkomstenbelastingen. Men kan zich inderdaad de vraag stellen, of deze te onderscheiden zijn als drie afzonderlijke belastingen, die elkander logisch en technisch moeten uitsluiten? Of moeten ze begrepen worden als een enkele belasting op het inkomen, waarvan de heffing om technische redenen gesplitst is, maar die gezamenlijk het geheel der individuele inkomsten wil bereiken? De laatste hypothese schijnt steun te vinden in de voorbereidende werken van de wet van 29 Oktober 1919 (3).

De wet kan inderdaad meerdere belastingen vestigen op dezelfde grondslag. Zij doet het niet zelden (4). Maar zij kan niet, tegelijk, een zekere som enerzijds belasten omdat zij de opbrengst zou zijn b.v. van een roerende belegging, en anderzijds omdat zij uit de uitbating van een bedrijf zou voortvloeien. Het spreekt dus van zelf dat de cedulaire belastingen niet kunnen gecumuleerd worden. Het principe *non bis in idem* ligt derhalve reeds in de algemene economie en in het principe zelf van de wet van 1919.

2. Bij het invoeren van dit stelsel schijnt de wetgever nochtans niet onmiddellijk het probleem te hebben ingezien. Volgens het oorspronkelijk ontwerp moest alleen het globaal inkomen belast worden (5). Ingevolge de bespreking in sectie van de Kamer werd het nieuw belastingstelsel uitgebreid tot een zakelijke belasting, geheven door middel van de drie cedulen, en gecumuleerd met een globale personele belasting (6). Noch het verslag van dhr Wauwermans (7), noch de besprekingen in openbare vergadering, brengen enig licht over aftrekkingsproblemen of aftrekkingsmodaliteiten. En de wet van 29 Oktober 1919 bevat slechts een zeer bondig art. 52, « Worden, bij voorkomend geval, van het bedrag der belastingen afgetrokken de rechtstreekse belastingen en de open-tiemen welke dezelfde beastingplichtige in België reeds op grond der belaste inkomsten heeft betaald ».

3. Bij toepassing werd spoedig bevonden dat het

probleem complex was, en dat de loutere opneming van dit principe in de wet niet volstond. De wet van 3 Augustus 1920 (art. 14) kwam dan ook ons art. 52 wijzigen als volgt : « Worden bij voorkomend geval, van het bedrag der cedulaire belastingen afgetrokken de rechtstreekse belastingen en de open-tiemen, welke dezelfde beastingplichtige in België reeds op grond der belaste inkomsten heeft betaald, of welke de in 1° van artikel 14 bedoelde vennootschappen aldaar reeds hebben betaald van sommen die aan de aandelen worden uitgekeerd.

Deze aftrekkingen worden bij koninklijk besluit geregeld ».

Deze nieuwe tekst voerde twee belangrijke hervormingen in :

1° Het voordeel van het principe « Non bis in idem » zal voortaan, voor vennootschappen op aandelen, ook toepassing vinden inzake de moevenbelasting betaald op de dividenden voor rekening van de aandeelhouders. Zoals opgemerkt werd tijdens de bespreking in de Kamer (8) brengt dit een vereenzelviging mede van de rechtspersoon met haar aandeelhouders. Deze identificatie werd door de latere wetgeving benouden en wij zullen er op terugkomen.

2° De nieuwe tekst geeft aan de uitvoerende macht de opdracht om de aftrekkingsmodaliteiten verder uit te bouwen. Een uitvoeringsbesluit werd derhalve getrokken op 15 Juni 1921 en gewijzigd op 24 Augustus 1922. Dit besluit richtte een complexe aftrekkings-techniek in, die ten dele buiten het kader van de wet lag. Onder meer snee de wettekst alleen de mogelijkheid in te zien om belastingen van belastingen te laten aftrekken, terwijl de besluiten een gemengd stelsel invoerden, waar soms ook inkomsten van inkomsten af te trekken waren (art. 1 § 2). De besluiten stelden tevens zekere voorwaarden betreffende het bestendig bezit der getaxeerde goederen en de berekeningsmodaliteiten. Een deel van deze voorwaarden werd onwettelijk verklaard door het Hof van Cassatie (9).

4. Deze teksten, hoe gebrekkig ook, hebben nochtans toegelaten het probleem te omschrijven. Vijftien jaar toepassing hebben sindsdien de praktische aspecten van het probleem toegelicht. Het was daarna mogelijk, een duidelijker inzicht te hebben in dit probleem toen de nieuwe tekst van art. 52 ingevoerd

werd door art. 4 K. B. n° 203 van 27 September 1935. Behoudens enkele aanpassingen is deze regeling sindsdien in voege gebleven.

II. Principe van de aftrekking inkomsten van inkomsten.

5. Op het eerste gezicht moeten de drie cedulaire belastingen verschillende inkomsten treffen: inkomsten uit onroerend eigendom, uit roerende kapitalen of uit beroepsactiviteit.

Vermits deze drie categoriën alle mogelijke inkomsten bevatten, zou men het eenvoudig en rechtvaardig kunnen vinden, ze alle drie op gelijke aanslagvoet en met gelijke heffingsregelen te belasten. Dit is echter onmogelijk. Daargelaten de verschillende praktische mogelijkheden (kadaster, afhouding aan de bron) zijn de belastbare grondstoffen uit deze drie inkomstenbronnen dikwijls door elkander vermengd, zodat we heel ver staan van een « single tax » die er zich toe zou beperken, de inkomsten bij elke mogelijke oorsprong te taxeren.

6. De praktijk van onze fiscale wetten heeft aangetoond dat de toepassingsgevallen van het principe « non bis in idem » hoofdzakelijk te groeperen zijn in twee categoriën, rond twee type-gevallen. 1° Het geval waar de opbrengst van roerende kapitalen terug te vinden is in de winst van een bedrijf; sommen belast in de mobiliënbelasting komen dan terug in de belastbare grondslag der bedrijfsbelasting. 2° Het geval waar onroerende goederen, tot bedrijfsdoeleinden aangewend zijn en waar hun opbrengst, reeds belast in de grondbelasting in feite ten goede komt aan het bedrijf.

Daarnaast moeten we het geval aanstippen waar reserves van een vennootschap uitgekeerd worden. Het probleem is hier echter niet zozeer dat van een dubbele aanslag, als wel dat van een voorlopige aanslag in de bedrijfsbelasting, daarna vervangen door een definitieve aanslag in de mobiliënbelasting.

Dit laatste geval mogen we voorlopig van kant laten: de eigenlijke regeling van het principe « non bis in idem » is volledig op de twee eerste gevallen uitgebouwd.

7. Deze twee gevallen moeten goed van elkander onderscheiden blijven. In het eerste hebben we een werkelijk bestaand inkomen, reeds aan een der inkomstenbelastingen onderworpen, dat opnieuw te voorschijn komt in de belastbare grondslag van een andere cedulaire belasting (10). De oplossing dringt zich op: het reeds belast inkomen moet uit de opnieuw belaste grondslag afgetrokken worden, in de mate waarin het er terug te vinden is. In die mate alleen, t.i.z. dat eventueel afgetrokken lasten geen tweede maal zullen mogen aangerekend worden: alleen de netto-belaste opbrengst komt dus voor aftrek in aanmerking. Dit is ook het antwoord van de wet.

In het tweede geval integendeel is het reeds belast element geen werkelijk maar alleen een forfaitair en theoretisch inkomen. Het kadastraal inkomen is namelijk de schatting van het voordeel dat de eigenaar ten goede komt bij gebrek aan werkelijke opbrengst. Voor niet verhuurde goederen treft de grondbelasting immers het bezit, het voordeel van rechtstreeks genot, voordeel dat gelijkgesteld wordt met de eigenlijke opbrengst die uit verhuring zou worden gehaald.

8. Nochtans is de eigendom van bedrijfsimmobilien geen bron van inkomen. Bedrijfsimmobilien zijn immers een louter werktuig, een middel om de bedrijfsinkomsten te verkrijgen. De landbouwer die eigenaar

is van zijn zaailand is in dezelfde toestand als de kleermaker, bezitter van zijn naaimachine, of de restaurateur, eigenaar van tafel- en keukengerief. Men heeft er nooit aan gedacht, het bezit van deze meer bescheiden werktuigen te taxeren onafhankelijk van de winsten die zij mogelijk maken. Maar wat de wet niet doet voor roerende uitrusting, doet ze toch voor de onroerende hulpmiddelen. Dit stelsel berust op een misverstand, en de aftrekking van inkomsten ingevolge het principe non bis in idem is hier slechts een gebrekkelijk correctief (11).

Dit correctief brengt weliswaar aftrekking van het reeds belast kadastraal inkomen, waarmede de bedrijfsinkomsten, verminderd zijn. Deze omweg kan nochtans het voordeel voor de uitbater verminderen, nl. wanneer het kadastraal inkomen gering is terwijl de aanslagvoet van de grondbelasting hoog gehouden wordt wegens het bestaan der opcentiemen. Tevens kunnen zekere financiële lasten de aftrekbare bedragen verminderen.

Door dit correctief nochtans zijn de principes gered: het kadastraal inkomen blijft onderworpen aan de grondbelasting, en de dubbele taxatie krijgt een oplossing in het raam van de aftrekking inkomsten van inkomsten. Dit laat toe om voor de twee gevallen een uniform aftrekkingstelsel uit te bouwen, voor beide gevallen toepasselijk ondanks de verschillen tussen de twee gevallen.

9. Waarom heeft de wetgever deze techniek, nl. de aftrekking inkomsten van inkomsten verkozen boven de andere mogelijke oplossingen? Het antwoord op deze vraag is niet te vinden in de zeer bondige voorbereidende werken waarover wij beschikken. De wetgever had nochtans andere oplossingen gekend en soms aangewend, om ze daarna uit te schakelen.

10. Het schijnt dat eerst gedacht werd aan de aftrekking belasting van belasting: dit stelsel alleen was voorzien in de wet van 29 Oktober 1919. Het werd daarna, en terecht, opgegeven, omdat het op geen enkel gebied voldoende gaf. Deze aftrekking kon geen rekening houden met verschillen van aanslagvoet noch progressiviteit; zij moet hun voordelen ontnemen aan de inkomsten die, wegens een beschikking van de wet, vrijgesteld of op lagere aanslagvoet belast waren, en die, in de aftrekking inkomsten van inkomsten, even goed aftrekbaar zijn als de andere; eindelijk kon ze soms ingewikkelde berekeningen vereisen om het juist bedrag der belastingen te bepalen, die op een bepaald element van het inkomen gevestigd waren, b.v. ingeval van navorderingen, gedeeltelijke ontheffing, enz. De aftrekking belasting van belasting is dan ook uit onze wetgeving verdwenen uitgenomen in een enkel geval, nl. voor uitgekeerde reserves van vennootschappen, eerst belast in de bedrijfsbelasting bij hunne vorming en daarna in de mobiliënbelasting bij hunne uitkering.

11. Na de aftrekking belasting van belasting en benevens de aftrekking inkomsten van inkomsten werd een andere oplossing door de wet ingevoerd, en daarna verwijderd: zij bestond er in, de opbrengst van het belegd kapitaal aan te nemen als bedrijfslast.

Deze oplossing scheen te steunen op de volgende redenering: de uitbater die een onderneming wil beginnen moet er vooreerst zekere kapitalen in beleggen. Wil hij zijn eigen risico beperken, dan kan hij zijn persoonlijke kapitalen elders beleggen — soms op een wijze die een gedeeltelijke belastingsontduiking mogelijk maakt — en zijn zaak stichten met behulp van

geleende kapitalen. De opbrengst van deze laatste zal, als bedrijfslast, aftrekbaar zijn van de belastbare winsten. Dergelijke combinaties kunnen vermeden worden door er het nut van weg te nemen. Dit kan gedeeltelijk bereikt worden wanneer men, als bedrijfslast, een zekere opbrengst van de belegde kapitalen zou aftrekbaar maken van de winsten.

De inrichting van deze aftrekbaarheid is weliswaar zeer moeilijk waar het gaat over beleggingen van roerende kapitalen: schatting van de ingebrachte waarde en winstpercentage kunnen niet anders dan willekeurig zijn. Maar deze inrichting wordt mogelijk waar het gaat over onroerende beleggingen: het volstaat daartoe dat de aftrekking van het kadastraal inkomen als bedrijfslast zou toegelaten worden.

Zulks was dan ook de vroegere betekenis van art. 26 § 2, 1°: mocht als bedrijfslast aangezien worden «de werkelijke of vermoedelijke huurwaarde» der onroerende goederen tot het bedrijf aangewend. Deze beschikking werd gewijzigd bij K.B. n° 14 van 3 Juli 1939, art. 8. Waarom?

De reden vermeld in het Verslag aan de Koning was, dat deze aftrekking, bij vennootschappen met rechtspersoonlijkheid, alleen op de niet uitgekeerde winsten en niet op de dividenden mogelijk was. Dit moet de fiscale toestand van deze vennootschap ongunstiger maken, naargelang er minder winsten zouden gereserveerd worden (12). De wijziging moest een bredere toepassing van art. 52 mogelijk maken.

Deze redenering baart een zekere verwondering. In feite is het probleem wel iets ingewikkelder.

Het is juist dat de aftrekking van het kadastraal inkomen, als bedrijfslast krachtens art. 26 § 2, 1° alleen toepasselijk was op de niet uitgekeerde winsten. De reden daartoe was zeer eenvoudig: art. 26 betreft de aftrekbare lasten inzake bedrijfsbelasting, en is alleen op deze belasting toepasselijk. De beschikkingen van art. 26 hadden dus geen weerslag op de vaststelling van de belastbare grondslag inzake mobiliënbelasting. Wanneer het aftrekbaar kadastraal inkomen niet door de grondslag van de bedrijfsbelasting opgeslorpt was, bleef derhalve dubbele taxatie bestaan voor het saldo.

12. Daarmee is echter nog niet alles gezegd. Indien de uitkering van winsten mogelijk is voor een hoger bedrag dan dat van de fiscale winst, en zulks zonder voorafnemingen uit de reserve, dan is het omdat de wet fictieve lasten heeft aangenomen. Deze zijn niets anders dan de teruggave aan de belastingsplichtige, langs een omweg, van de belasting geheven op een fictief inkomen. De grondbelasting op bedrijfsimmobiliën treft inderdaad een fictief inkomen, vermits het op het louter bezit slaat van een goed dat noodzakelijk is voor de uitbating van het bedrijf.

Een stelsel dat gebouwd is eerst op de belasting van fictieve inkomsten en daarna op de aftrekking van deze belaste grondslag als bedrijfslast schijnt principieel niet goed te keuren. Men zou het dus op het eerste gezicht logisch vinden, dat de wetgever deze oplossing van het probleem heeft uitgeschakeld, en een andere oplossing gezocht heeft op het terrein van het principe «non bis in idem».

Hier ontmoeten we echter een andere moeilijkheid. Een stelsel van aftrekking inkomsten van inkomsten veronderstelt dat de eerst belaste inkomsten in de grondslag van de tweede zouden terug te vinden zijn. Voor bedrijfsimmobiliën door de eigenaar zelf gebruikt is dit echter niet het geval: het kadastraal inkomen wordt bij de inkomsten niet geboekt.

Het spreekt nochans van zelf dat een aftrekking moet gebeuren. Anders zou de wet immers een voor-

deel geven aan de uitbater-huurder en een sanctie invoeren tegen de strekking, economisch nochtans aan te prijzen, om het bedrijf in eigen goed uit te baten. En werkelijk, indien dergelijke uitbater het kadastraal inkomen niet in zijn bedrijfswinst geboekt heeft, toch heeft hij zijn bedrijf dit gebruik laten genieten, zodat dit genot onrechtstreeks het bedrijfsinkomen is komen vermeerderen.

13. Wij kwamen tevoren (cfr. n° 8) tot het besluit dat het stelsel van aftrekking inkomsten van inkomsten, voor dit geval, principieel niet volledig goed te keuren is. Eenmaal de grondbelasting geheven schijnt deze oplossing nochtans de enig mogelijke. Haar cumulatie met de bedrijfsbelasting is immers een probleem van dubbele aanslag en niet van bedrijfsuitgaven, en de hervorming van 1939 heeft het probleem dus op zijn werkelijk terrein teruggeplaatst (13).

14. Wij zeggen: eenmaal de grondbelasting in feite geheven. Er bestond immers een ander middel om ten minste dit geval van dubbele aanslag te vermijden, nl. door het afschaffen van de grondbelasting.

Men ziet niet in waarom dit a priori zou uitgesloten zijn: gelijkaardige oplossingen bestaan reeds in ons fiscaal stelsel. Hier kan immers verwezen worden naar de toepassingen van art. 18 der gecoördineerde wetten, waarbij de mobiliënbelasting op de opbrengst van leningen met bedrijfskarakter door de bedrijfsbelasting wordt vervangen (14).

Kunnen deze twee toestanden niet vergeleken worden? In beide gevallen (onroerende goederen of leningen met bedrijfskarakter) bestaat er een opbrengst, die normaal in het raam van een andere cedulaire belasting zou vallen dan de bedrijfsbelasting. In het eerste geval is de opbrengst fictief (men zal soms geneigd zijn, te zeggen; forfaitair); in het ander geval is ze reëel. Steeds is ze slechts een bestanddeel van de uiteindelijke bedrijfswinst.

Waarom werd deze oplossing nooit naar voren gebracht? Was het om reden van het belang van de grondbelasting in de financiën der plaatselijke besturen? Was het om reden van verwickelingen bij de heffing? De wetgever heeft nergens de redenen van zijn keus laten kennen. Het schijnt enerzijds dat de kwijtschelding van grondbelasting ongunstiger zou zijn voor de belastingplichtige, om reden van het verschil van aanslagvoet. Anderzijds is het een feit dat de verkozen oplossing, nl. de aftrekking inkomsten van inkomsten, de enige is die voor al de afzonderlijke gevallen een en dezelfde aanneembare en samenhangende oplossing levert. Deze oplossing geeft volvoering telkens een werkelijk bestanddeel van inkomen, reeds afzonderlijk belast, terug te vinden is in een opnieuw te taxeren grondslag. Zij schijnt daarenboven best overeen te brengen met de algemene strekking van ons fiscaal stelsel, dat gekenmerkt is door een grote differentiering van regelingen, met talrijke verschillende aanslagpercentages.

Maar op principieel gebied blijft het waar dat ons stelsel de twee problemen vermengt en verwart: ten eerste, de werkelijke dubbele taxatie; ten tweede, de taxatie van het fictief inkomen uit bedrijfsimmobiliën. Dit laatste geval had misschien wel een afzonderlijke en onafhankelijke oplossing verdiend, die dichter zou staan hebben bij de economische werkelijkheid.

III. Begrip «aftrekbaar reeds belaste inkomsten».

15. Wanneer een inkomstenbestanddeel aan een der cedulaire belastingen onderworpen geweest is, dan kan het niet meer onder een ander naam door een

andere cedulaire belasting bereikt worden in hoofde van de zelfde belastingplichtige, in de loop van hetzelfde boek- of rekeningsjaar.

Indien het element in kwestie in een andere belastbare grondslag terug te vinden is, zal het dus van deze laatste moeten afgetrokken worden.

Zo luidt het principe, dat voortvloeit uit de natuur zelf van de cedulaire belasting, en dat uitgedrukt wordt door art. 52 § 1, eerste lid, der gecoördineerde wetten.

Dit principe, en de toepassingsmaatregelen bevat in de volgende paragrafen van art. 52, zijn opgebouwd op het fiscaal begrip van «aftrekbaar reeds belast inkomen». Welk is de inhoud van dit begrip?

16. Zolang men bij het principe blijft, is het antwoord klaar: is een reeds belast inkomen, en als dusdanig aftrekbaar, elk element van inkomen dat reeds op volledige wijze zijn eigen fiscaal regiem in de inkomstenbelastingen heeft ondergaan. Dit bevat de vrijgestelde inkomsten (art. 52 § 2, b) b.v. de opbrengst van zekere staatsleningen, de opbrengst van vreemde immobiliën wanneer ze van de Belgische belasting vrijgesteld worden door een wet die een internationale overeenkomst bekrachtigt, enz. (15).

De aanslagvoet blijft dus buiten beschouwing: Wanneer de wetgever zekere opbrengsten heeft willen begunstigen, blijft dit voordeel onaangetast.

17. De inkomsten waarvan sprake zijn vanzelfsprekend fiscale inkomsten en niet werkelijke inkomsten. Men heeft dikwijls het principe vooropgezet, dat de fiscale wetten de juridische abstracties vermijden om zo dicht mogelijk de werkelijke toestanden te benaderen. Soms kan nochtans een zeker verschil ontstaan tussen de werkelijkheid en de fiscale regelingen. Dit verschil kan onderstreept worden in de volgende gevallen:

a) Het reeds belast inkomen bestaat in een huurprijs hoger dan het kadastraal inkomen. Dit laatste alleen is aftrekbaar. Zulks is logisch, vermits het kadastraal inkomen alleen, en niet het werkelijk inkomen, door de grondbelasting getroffen werd (16).

b) Het reeds belast inkomen is het kadastraal inkomen van nijverheidsgoederen. In het algemeen is dit kadastraal inkomen, in de huidige omstandigheden, niet zeer hoog. Maar de belasting wordt in feite berekend op deze grondslag vermenigvuldigd met 1,5. Ingevolge de wet is echter alleen het nominaal kadastraal inkomen aftrekbaar. Zulks schijnt nochtans in billijkheid moeilijk aan te nemen, wanneer men inziet dat de grondbelasting aanzienlijke bedragen bereikt ingevolge het opdrijven van de plaatselijke opcentiemen.

c) De onroerende goederen waarvan de reeds belaste opbrengst zou moeten afgetrokken worden, genieten kwijtschelding of vermindering van grondbelasting. In dat geval is de reeds belaste werkelijke opbrengst lager dan het kadastraal inkomen. Dit laatste mag echter naar onze mening steeds afgetrokken worden (17).

18. Er mag dus als princoipe aangenomen worden dat het «reeds belast inkomen» kan bestaan uit elke belastbare grondslag, die reeds zijn eigen fiscaal regime heeft ondergaan en daarna in een andere belastbare grondslag terug te vinden is. Deze laatste voorwaarde, die vanzelfsprekend is, wordt zonder veel nut ggeformuleerd in art. 52 § 1 door de woorden: «ten bedrage van het netto-gedeelte van de reeds aangeslagen bestanddelen dat in bedoelde belastbare inkomsten voorkomt». Hierbij moet daarenboven een

voorbehoud worden geformuleerd, zoals vroeger reeds opgemerkt, voor de bedrijfsimmobiliën door de uitbater zelf gebruikt, waarvan het kadastraal inkomen nooit bij de geboekte winst opgenomen wordt.

19. Het is logisch dat de belastingplichtige die op aftrekking van reeds belaste inkomsten aanspraak maakt, zal moeten bewijzen dat reeds belaste bestanddelen in de nieuwe belastbare grondslag terug te vinden zijn. Dit bewijs zal in de praktijk alleen uit een regelmatige boekhouding kunnen gehaald worden. Art. 52 § 10 vereist anderzijds dat de belastingplichtige die van de aftrekking wil genieten, een boekhouding zou houden «volgens de bij het Wetboek van Koophandel vastgestelde regelen». Deze beschikking schijnt ons overbodig en betwistbaar: overbodig waar zij aan de belastingplichtige een bewijs oplegt dat hij reeds naar gemeen recht verschuldigd is; betwistbaar waar zij het voordeel van de aftrekking formeel afhankelijk zou maken van het bijhouden van zekere boeken. Men weet dat de beschikkingen van het Wetboek van Koophandel inzake boekhouding op verre na niet meer overeenkomen met de huidige stand van de boekhoudkundige techniek. Een volgens de wet regelmatige boekhouding kan het soms aan bewijskracht ontbreken, terwijl een regelmatige en technisch onbepelike boekhouding soms moeilijk met zekere wettelijke vereisten overeen te brengen is.

20. De tekst van art. 52 § 1 specificeert dat de reeds belaste inkomsten wel in hoofde van dezelfde belastingplichtige en tijdens hetzelfde boekjaar moeten aangeslagen zijn. De eerste dezer vereisten schijnt logisch, de tweede eerder betwistbaar. In feite stelt geen van beide enig probleem van praktische aard, daar ze telkens, naar wij menen, slechts in een categorie van gevallen zouden kunnen besproken worden, en dat telkens een uitzondering gemaakt wordt ten voordele van de belastingplichtige. Deze gevallen betreffen enerzijds de aftrekking van reeds belaste inkomsten van vennootschap op uitgekeerde winsten, waar de tweede belasting dus ten laste van de aandeelhouders moet vallen; en anderzijds de reeds belaste reserves die later door de vennootschap uitgekeerd worden. Beide gevallen zullen aanleiding geven aan nader onderzoek in de volgende afdelingen van deze studie. Voor het ogenblik kunnen wij bij de vaststelling blijven, dat het hier over louter technische vereisten gaat welke geen invloed uitoefenen op het begrip «reeds belaste inkomsten» zelf.

21. Benevens bovenbeschreven criteria van het begrip «aftrekbare reeds belaste inkomsten», heeft het de schijn dat art. 52 § 2 een opsomming van deze inkomsten opgeeft. Dergelijke opsomming zou limitatief zijn, gezien de fiscale teksten beperkend te interpreteren zijn.

Deze opsomming bestaat echter alleen in schijn. Art. 52 § 2 litt. a vermeldt een eerste categorie; maar litt. b. komt na deze beperking, en voegt bij die eerste alle «andere activabestanddelen», welke ook hun aard of oorsprong zou zijn. Daarna, alsof de wetgever er zich rekenschap van gegeven had dat zijn tekst nutteloos zou zijn, heeft hij een van de criteria vermeld die wij hierboven hebben onderzocht: «al waren ze naar een verlaagd percentage aangeslagen of wettelijk van alle belastingen vrijgesteld». Deze opmerking is echter, zoals men gezien heeft, zowel toepasselijk op het kadastraal inkomen vernoemd onder litt. a als op de andere inkomsten die onder litt. b, thuishoren. En alsof hij het aanvoelde dat nog iets nodig was om de periode aan te vullen, heeft de wet-

gever een beperking bijgevoegd, reeds impliciet begrepen in het principe van § 1 en die eigenlijk met de andere berekeningsmodaliteiten in § 4 zou thuishoren.

Wij hebben deze gebrekkige tekst te danken aan het feit, dat de wetgever van 1935, door een formele vermelding van het kadastraal inkomen, heeft willen vermijden dat dit element nog als bedrijfslast zou afgetrokken worden. De draagwijdte van het nieuw art. 52 moest tegenover de berekening der bedrijfslasten in art. 26 toegelicht worden. Men weet dat zulks niet heeft volstaan en dat ook een wijziging aan art. 26 noodzakelijk is geweest.

Op praktisch gebied zullen we alleen onthouden dat art. 52 § 2 de reeds aftrekbare inkomsten in twee groepen splitst, en dat de eerste groep nl. de kadastrale inkomsten, op gebied van vaststelling van hun bedrag enigszins zullen bevoordeeld worden. Indien de tekst alleen deze betekenis heeft, zal men aan nemen dat hij toch gebrekkig opgesteld is.

IV. *Bedrag der aftrekbare reeds belaste inkomsten.*

22. De tekst van art. 52, § 1, beperkt de aftrekbare inkomsten tot het «netto-gedeelte» van de reeds aangeslagen bestanddelen. Daarbij voegt § 3 een beperking in verband met het bestendig bezit van deze bestanddelen.

Hoe zal het «netto-gedeelte van de bestendige inkomsten» bepaald worden?

Men heeft het vertrekpunt reeds gezien: wanneer een reeds belast element van inkomen in een nieuwe belastbare grondslag voorkomt, dan zal het eerste aftrekbaar zijn ten belope van het juist bedrag dat in de nieuwe belastbare grondslag voorkomt (18).

Strict genomen zou men dus moeten opzoeken welke uitgaven, in winst en verlies geboekt, de reeds belaste inkomsten betreffen. Deze posten zijn immers reeds aangerekend op de uiteindelijke bedrijfswinst, en moeten van het aftrekbaar reeds belast inkomen verwijderd worden. Anders zouden ze tweemaal in mindering op de eindwinst afgerekend worden.

23. Zo luidt het principe. Moest het echter strict toegepast worden, dan zou het aanleiding geven tot oneindige bewijsmoeilijkheden en opzoekingen in de boekhouding. Om aan deze moeilijkheid te verhelpen heeft de wetgever de uitgaven in drie categoriën gegroepeerd:

- 1° de belastingen die op deze inkomsten gevestigd werden;
- 2° de financiële lasten, voor dewelke een speciaal regime ingevoerd wordt (§ 5, eerste lid);
- 3° al de andere uitgaven, algemene onkosten, enz., voor dewelke de wet een forfait bepaalt van 5 %.

De eerste en de derde van deze uitgaveposten komen niet in aanmerking voor het kadastraal inkomen (19).

Daarnaast stelt art. 52, § 3 zekere voorwaarden in verband met het bestendig bezit van de bronnen van reeds belaste inkomsten.

24. *Aanrekening van financiële lasten:*

Dat de uitgaveposten in mindering moeten komen van het aftrekbaar bedrag, is logisch. Meer bepaaldelijk wat de financiële lasten betreft, werd reeds herhaaldelijk gewezen op de redenen van dit voorschrift (20). De toepassing er van doet nochtans zekere vragen oprijzen.

25. Een eerste moeilijkheid ligt in het vaststellen van de financiële lasten en van hun oorzakelijk ver-

band met de aftrekbare reeds belaste inkomsten. Wie zal de bewijslast dragen?

Tegenstrijdige oplossingen werden reeds vooropgezet (21). Een stelling legt de volledige bewijslast op de belastingplichtige, een andere op het beheer, een derde spreekt van proportionele verdeling...

De moeilijkheid is de volgende: Gesteld dat een gegeven onderneming schulden heeft voor een bedrag X en aanspraak maakt op aftrekking van reeds belaste inkomsten voor een bedrag Y, in welke mate zullen de schulden of financiële lasten het aftrekbaar bedrag beïnvloeden? De tekst van § 4 zegt immers dat de reeds belaste inkomsten slechts aftrekbaar zijn ten belope van hun bedrag «verminderd met de daarop drukkende financiële lasten», en dus met geen andere.

De uitleg vervat in § 5 (het is jammer dat de wet in haar eigen tekst loutere uitleggingen moet bevatten) preciseert dat «daarop drukkende» financiële lasten diegene zijn, die gediend hebben tot het aanschaffen van de goederen waaruit de reeds belaste inkomsten voortkomen.

Maar in de meeste gevallen zal het passief een massa vormen, waarin de schulden of leningen zelden met de aanwerving van een bepaald element van actief overeen te brengen zijn. Hoe zal dan bepaald worden, wanneer en in welke mate de financiële lasten op de reeds belaste inkomsten drukken?

26. Het theoretisch probleem van de bewijslast is heel delicaat. Enerzijds kan het beheer, steunend op het laatste lid van art. 52 § 10, eisen dat de belastingplichtige alle nodige bewijselementen zou voorleggen om uit te maken of hij werkelijk recht heeft op de aftrekking (22). Anderzijds is een bepaald bewijs in zekere gevallen onmogelijk, waar het aanwenden van eigen of ontleende fondsen alleen van de willekeur van de belastingplichtige zou afhangen. Dit zou het geval zijn wanneer een belastingplichtige tegelijk productieve goederen (d.w.z. die afzonderlijke inkomsten opbrengen) en andere zou aanwerven op een ogenblik waarop hij deels over geleende, deels over eigen fondsen beschikt. Dikwijls ook zullen de financiële lasten bestaan uit een kredietopening met veranderlijk bedrag.

27. In de praktijk wordt het probleem herleid tot een feitelijke vraag. Het beheer heeft dan ook aangenomen (23) dat de financiële lasten meestal op de niet-productieve goederen zullen drukken. Zo zal, bij het gelijktijdig aankopen van stock en van portefeuille of immobiliën, de lening eerst aangerekend worden op de aanschaffing van stock en slechts het saldo zal desgevallend aangezien worden als drukkend op de reeds belaste inkomsten.

28. Een tweede moeilijkheid betreft de financiële lasten op onroerende goederen door bestemming of door incorporatie. Moeten deze aangezien worden als «drukkend» op het reeds belaste inkomen, nl. het kadastraal inkomen?

Het schijnt logisch zulks aan te nemen, in de mate waarin deze onroerende goederen door bestemming of door incorporatie in aanmerking komen voor het vaststellen van het kadastraal inkomen, vermits dit laatste het reeds belaste inkomen uitmaakt.

Welnu, het opnemen van deze goederen onder diegenen die de bron zijn van het kadastraal inkomen heeft aanleiding gegeven tot een controverse (24). Meestal wordt aangenomen dat allen de nijverheidsuitrusting, aan het gebouw vastgehecht (d.w.z. onroerend door incorporatie) terzake moet opgenomen wor-

den. In verband hiermede schijnt ons een twijfel te blijven bestaan nopens de betekenis van art. 9 van de wet van 30 Mei 1949: is het opvoeren van het kadastraal inkomen der nijverheidsgebouwen op coëfficiënt 150 een forfaitaire aanrekening van de onroerende goederen door bestemming? De tekst zegt het niet formeel. Dit kan echter de hier gestelde vraag niet beïnvloeden, vermits alleen het netto-kadastraal inkomen voor aftrekking in aanmerking zal komen, zonder dat rekening kan gehouden worden met de opvoering op coëfficiënt 150.

De kwestie van de vermindering van het reeds belaste inkomen wegens financiële lasten komt dus neer op een feitelijke vraag. In de gevallen waar zekere uitrustingsgoederen voor de vaststelling van het reeds belast kadastraal inkomen aangerekend werden, moeten de financiële lasten op deze goederen eveneens de aftrekbare reeds belaste inkomsten verminderen.

29. Een derde vraag in verband met de financiële lasten betreft het *maximum* dat uit dien hoofde in mindering van de aftrekbare inkomsten kan gebracht worden. Dit maximum wordt door de wet (laatste woorden van art. 52 § 5, eerste lid) bepaald op een bedrag gelijk aan «het gedeelte van de gezamenlijke reeds aangeslagen inkomsten dat evenredig overeenstemt met het bedrag van voormelde sommen met betrekking tot de gezamenlijke tot het aanleggen van bewuste activa bestanddelen aangewende kapitalen».

Deze tekst is een voorbeeld van duisternis. De regel zal met een voorbeeld toegelicht worden. Veronderstellen wij dat de reeds belaste inkomsten afkomstig zijn van goederen, aangeschaft voor twee derden met eigen en voor een derde met geleende kapitalen: dan mogen de reeds belaste inkomsten met niet meer dan een derde verminderd worden.

In de praktijk kunnen de berekeningen daarbij nog bemoeilijkt worden wanneer de ontleende sommen een wijzigbaar bedrag hebben (b.v. lopende rekeningen). De aan te rekenen financiële lasten zullen dezelfde schommelingen moeten volgen. Men ziet dat deze tekst aanleiding geeft tot ernstige toepassingsmoeilijkheden in feite.

30. Bestendig bezit van de bronnen van de reeds belaste inkomsten.

De oorspronkelijke regel bevat in art. 52, § 3, was dat de goederen, waarvan de opbrengst als reeds belast af te trekken was, de eigendom van de belastingplichtige moesten gebleven zijn gedurende gans de periode tijdens dewelke de inkomsten opgebracht waren geweest.

Deze bepaling werd gewijzigd door de wet van 8 Maart 1951. Nu moet de belastingplichtige die goederen alleen nog hebben bezeten gedurende gans het boekjaar tijdens hetwelk hij de inkomsten heeft ontvangen.

31. Deze bepaling moet het volgende misbruik beletten. Veronderstellen wij een vennootschap die op 15 Mei beurswaarden zal aankopen waarvan het coupon op 1 Juni betaalbaar is. Zij ontvangst de coupons, voor een bedrag van b.v. 100.000 fr. Zij verkoopt daarna de beurswaarden terug voor een prijs die natuurlijk beïnvloed zal worden door het reeds uitbetaald coupon. Practisch zal, in haar winst- en verliesrekening, de gehele operatie meestal een onbeduidend saldo laten. Nochtans zou zij, van haar bedrijfs-winst, 100.000 fr. als reeds belaste inkomsten mogen aftrekken.

Men ziet onmiddellijk dat het gevaar alleen bestaat voor beurs aandelen. Deze regel is dan ook niet toepasselijk op de opbrengst van onroerende goederen, leningen en obligaties: voor deze blijft als reeds belast aftrekbaar het gedeelte van de opbrengst, dat overeenkomt met de periode tijdens dewelke de belastingplichtige deze goederen in eigendom heeft gehad. Ook aanwervingen van aandelen voor vennootschappen, hetzij ingevolge fusie, hetzij binnen de 30 dagen na haar stichting, worden niet aan deze strenge regeling onderworpen. De nieuwe eigenaar van deze aandelen mag de proportionele aftrekking genieten, ten minste voor zover hij deze aandelen tot het einde van het boekjaar is blijven bezitten.

32. In de grond is deze regeling dus samenhangend. Men zal opmerken dat zij een van de hoofdbekommernissen was van de wetgever van 1935. Dit punt alleen, van gans het nieuw artikel 52, kreeg immers een melding in het Verslag aan de Koning dat het K. B. van 27 September 1935 voorafgaat. De reden daarvan was, dat dezelfde regeling vroeger ingevoerd was geweest bij een K. B. van 15 Juni 1951 tot uitvoering van het vroeger art. 52, en daarna door het Hof van Verbreking onwettig werd verklaard (arrest van 24 Februari 1936, Pas. 160).

Bij het invoeren van het nieuw art. 52 heeft de wetgever er dus aan gehouden op het herinvoeren van deze beschikking nadruk te leggen, evenwel zonder enige motivering bij te voegen.

V. Speciale bepalingen betreffende vennootschappen:

33. De aftrekkingstechniek «inkomsten van inkomsten» vertoont een bijzonderheid inzake vennootschappen met rechtspersoonlijkheid. De oorzaak daarvan is, dat bij vennootschappen, in tegenstelling met wat gebeurt voor fysieke personen, het fiscaal regime niet alleen afhangt van de oorsprong en de aard der verwezenlijkte winsten, maar ook van hun bestemming.

Bij fysieke personen is de netto bedrijfs-winst aan de bedrijfsbelasting onderworpen, na eventuele aftrekking van de reeds belaste inkomsten uit roerende of onroerende beleggingen, zoals men hoger heeft gezien. Bij de zogenaamde vennootschappen op aandelen is deze bedrijfs-winst integendeel belast deels in de mobilienbelasting, deels in de bedrijfsbelasting, naargelang haar bestemming: enerzijds de gereserveerde winsten en vrijgevigheiden, of als bedrijfslasten verworpen uitgaven, anderzijds de uitgekeerde winsten. Bij de personenvennootschappen is dan nog een onderscheid te maken tussen de winst uitgekeerd aan werkende of niet-werkende vennoten.

34. De winsten van een vennootschap komen toe aan de vennoten. Zij zullen echter meestal slechts een deel van deze winsten in genot nemen. De wet verplicht hen in een zekere mate, de praktische noodwendigheden doen het nog veel meer, een deel van deze winsten bij het bedrijf zelf te laten, om het ingebrachte kapitaal te verstevigen en desgevallend bij dit ingebrachte kapitaal opgenomen te worden. Uit deze sommen zullen de vennoten slechts heel onrechtstreeks, en op soms beperkte wijze een voordeel halen door het verhogen van de opbrengstmogelijkheid van de zaak.

De uitgekeerde winsten anderzijds zijn een belastbare winst in hoofde van de vennoten, niet van de vennootschap. Deze laatste zal nochtans verplicht zijn, de mobilienbelasting af te houden en te betalen; zij is trouwens werkelijke belastingplichtige en zal desgevallend instaan voor belastingverhogingen of boeten.

Economisch zijn de belangen van vennootschap en

vennooten dus niet uit elkaar te houden. Strict gesproken kan men zelfs zeggen dat de vennootschap geen inkomsten kan genieten. De fictie van de rechtspersoonlijkheid wordt hier door de natuur begrensd: een rechtspersoon kan geen inkomsten genieten, zij kan alleen winsten verwezenlijken waarvan haar vennoten, physische personen, volledig of gedeeltelijk het genot zullen krijgen.

35. Deze toestand heeft op fiscaal gebied twee gevolgen.

Ten eerste kan de gereserveerde winst niet haar definitief fiscaal regime ondergaan. Een gereserveerde winst kan immers later uitgekeerd worden, ofwel later in het kapitaal opgenomen worden, of nog aangewend worden tot afschrijving van latere verliezen. Voorlopig wordt deze winst aan de bedrijfsbelasting onderworpen. Deze taxatie is slechts definitief voor zover de reserve in het maatschappelijk patrimonium blijft. Wordt ze daarna uitgekeerd, dan zal de bedrijfsbelasting onverschuldigd worden, terwijl de mobiliënbelasting eisbaar wordt. De wet voorziet in dat geval een aftrekking belasting van belasting op dewelke wij in het volgend hoofdstuk zullen terugkomen.

Ten tweede: alhoewel de uitgekeerde winsten alleen als inkomen van de aandeelhouders kunnen aanzien worden, toch moet de vennootschap de mobiliënbelasting over deze winsten kwijten. Deze verplichting moet ze niet uitvoeren als mandataris noch vertegenwoordigster van de vennoten, zij is wel schuldenares van de belasting in eigen naam. De wet heeft hier eigenlijk de rechtspersoonlijkheid van de vennootschap genegeerd of vermengd met deze van de vennoten (25).

36. Wij hebben reeds gezien dat deze vermenging van rechtspersonen dagtekent van de tekst van art. 52, gewijzigd door de wet van 3 Augustus 1920. De motieven van deze tekst zijn klaar. Enerzijds is de afhouding aan de bron de voorwaarde van een regelmatige heffing van de mobiliënbelasting. Anderzijds is het een strekking van de kapitaalmarkt, dat de spaarder eenvoudige geldbeleggingen wil, met netto-dividenden. De Staat zelf, wanneer hij beroep doet op de kapitaalmarkt, biedt hem trouwens dezelfde voordelen.

Deze vermenging van personen brengt echter met zich mede, dat de reeds belaste inkomsten die in hoofde van de vennootschap reeds belast werden en in haar bedrijfswinst terugkomen, van haar opnieuw belastbare inkomsten zullen mogen afgetrokken worden, zelfs indien deze laatste uitgekeerd worden, d.w.z. eigenlijk belaste inkomsten van de vennoten zijn. Dit maakt dan ook het voorwerp uit van art. 52, § 6, eerste lid.

Deze beschikking bevat echter een voorbehoud: de aftrekking moet eerst gebeuren op de niet-uitgekeerde, en zo deze niet volstaan, op de uitgekeerde inkomsten.

37. Wanneer we deze tekst vergelijken met die van art. 52, § 1, eerste lid, waarbij aftrekking toegelaten wordt « ten bedrage van hen netto-gedeelte van de reeds aangeslagen bestanddelen dat in bedoelde belastbare inkomsten voorkomt », dan dringt een opmerking zich op. De tekst van § 6 moet een vermoeden *juris et de jure* bevatten, dat de reeds aangeslagen bestanddelen eerst aangewend worden om de reserve samen te stellen. Dergelijk vermoeden van aanwending van de beschikbare fondsen komt misschien enigszins vreemd voor, vermits deze fondsen in een massa versmolten zijn. Het schijnt toch dat deze interpretatie nodig was om een tegenstrijdigheid tussen de twee

teksten te vermijden. Overigens is de wettelijke regeling logisch en eenvoudig toe te passen, terwijl een proportionele verdeling een onnodige complicatie zou meegebracht hebben (26).

38. De vraag stelt zich echter, te weten welke elementen van het inkomen moeten gerangschikt worden onder de benaming uitgekeerde of niet-uitgekeerde inkomsten.

In de eerste groep komen de dividenden voor, in de tweede de reserves. Men heeft soms gevraagd waar de verworpen uitgaven, nationale crisisbelasting, geheime commissielonen, vrijgevheden, enz. moesten bijgerekend worden?

Naar zekere beweringen zouden deze elementen « uitgekeerde winsten » zijn, daar zij niet in het bezit van de vennootschap blijven, ofwel zijn ze helemaal geen winsten en komen ze niet in aanmerking voor de aftrekking; deze zou dan voor een overeenkomend bedrag toegepast worden op de belastbare grondslag in de mobiliënbelasting.

Deze thesis kan niet bijgetreden worden. De bestreden wetsbeschikking moet aldus begrepen worden, dat « uitgekeerde inkomsten » gelijk staat met het geheel der sommen belastbaar in de mobiliënbelasting, en « niet-uitgekeerde inkomsten » gelijk staat met het geheel der sommen belastbaar in de bedrijfsbelasting.

Deze stelling wordt formeel bijgetreden door het Hof van Verbreking (27). Zij is trouwens logisch te verklaren. Inderdaad, de verworpen uitgaven enz. zijn winsten van de vennootschap, die een bepaalde bestemming hebben gekregen welke krachtens de wet niet als een bedrijfsuitgave mag aanzien worden. Deze sommen moeten dus hun fiscaal regime ondergaan vóór dat ze uit de handen van de vennootschap uitgaan, zij worden belast, en wel in de bedrijfsbelasting, alsof zij nog in het patrimonium van de vennootschap waren gebleven. Aldus moeten zij en kunnen zij alleen met de reserves worden gelijkgesteld.

39. Hoe wordt art. 52, § 6, toegepast voor personen-vennootschappen?

De tekst is algemeen: art. 52, § 6, is even toepasselijk op de personenvennootschappen als op de andere. Ook voor personenvennootschappen zal vanzelfsprekend de aftrekking eerst moeten aangerekend worden op de niet-uitgekeerde inkomsten.

Maar wat gebeurt er indien deze niet volstaan? De uitgekeerde inkomsten zijn immers belast in de mobiliënbelasting alleen voor zover ze aan niet-werkende vennoten toekomen. Zal het eventueel overschot van aftrekbare inkomsten alleen aangerekend worden op de inkomsten belastbaar in de mobiliënbelasting, welke door de vennootschap wordt betaald? Of zal het tevens en proportioneel, ofwel slechts subsidiair aangerekend worden op de sommen belastbaar in de bedrijfsbelasting in hoofde van de werkende vennoten? De tekst geeft hier geen antwoord, en dit punt werd, denken wij, nog niet beslecht door de rechtspraak. Om de formele termen van de wet na te leven schijnt hier maar één oplossing te bestaan: de aftrekbare reeds belaste inkomsten moeten, na opslorping van de niet-uitgekeerde winsten, aangerekend worden op al de uitgekeerde winsten, en wel proportioneel op het gedeelte van deze laatste dat aan werkende en aan niet-werkende vennoten ten goede komt. Eventueel moet hier nog rekening gehouden worden, om het bedrag vast te stellen van de inkomsten uitgekeerd aan werkende vennoten, met de bezoldiging die hun op de algemene onkosten werd toegekend.

40. Een eigenaardigheid in onze regeling is dat steeds (zelfs voor personenvennootschappen) het voordeel van de aftrekking aan de vennootschap zelf ten goede komt en niet aan de vennoot. Indien de vennootschap derhalve de te veel afgehouden mobiliënbelasting eveneens wil uitkeren, moet zij opnieuw op dat bedrag mobiliënbelasting afhouden (28).

Deze rechtspraak zou, wegens identiteit van motieven, ook moeten toegepast worden wanneer het voordeel van de aftrekking ten goede komt aan werkende vennoten in personenvennootschappen. Dit schijnt nochtans weinig samenhangend: de vennootschap zou aldus zekere bedragen ontvangen ingevolge ontlasting op belastingen welke zij noch betaald noch afgehouden heeft. De werkende vennoot zou derhalve aan de vennootschap het voordeel dat hij uit aftrekking van reeds belaste inkomsten gehaald heeft, moeten uitkeren.

Ook hierover bestaat, denken wij, geen gepubliceerde rechtspraak.

41. Mag deze regeling van art. 52, § 6, als logisch en samenhangend aangezien worden?

De regel van de identificatie van personen van § 6 schijnt ons noodzakelijk in de algemene economie van de belasting op vennootschappen. Naar onze mening was dit correctief nodig om het voordeel niet te verliezen van de aftrekking van belangrijke reeds belaste bedragen. Zonder deze regel zou het economisch en financieel mechanisme van de holdings ondenkbaar zijn. Het was trouwens het inzicht door de wetgever uitgedrukt, dat de fictie der rechtspersoonlijkheid van de vennootschap hier de plaats moest ruimen voor de economische werkelijkheid van de identiteit van belangen tussen de vennootschap en haar leden (29).

Het belastingmechanisme van de vennootschappen zelf kan wel aanleiding geven tot zekere opmerkingen. Deze zouden echter het raam van onze studie te buiten gaan. Maar rekening houdend met de noodzakelijke instelling van de rechtspersoonlijkheid der vennootschappen, met de identiteit van belangen die in feite tussen de rechtspersoon en haar leden bestaat en met de huidige taxatie der vennootschappen, schijnt het stelsel van art. 52, § 6, wel het enig bij ons aanvaardbare.

VI. Het fiscaal regime van de gereserveerde winsten.

42. Men weet dat de gereserveerde winsten van een vennootschap in haren hoofde aan de bedrijfsbelasting onderworpen zijn, daar deze aanslag niet de rechten van de Schatkist tegenover deze winsten uitput. Indien deze reserves later uitgekeerd worden, wordt de mobiliënbelasting verschuldigd, terwijl de gekweten bedrijfsbelasting retroactief onverschuldigd wordt.

In de logica van dit stelsel blijvend, heeft de wet beslist dat de verschuldigd geworden mobiliënbelasting te betalen is, volgens het tarief op de datum der betaalbaarstelling, maar dat de reeds betaalde bedrijfsbelasting (30) in mindering zal komen op de verschuldigd geworden mobiliënbelasting. Een eventueel overschot van deze laatste wordt echter niet terugbetaald.

Dit stelsel is in zijn principe heel eenvoudig en samenhangend. Het wordt uitgebouwd in art. 52, § 1, tweede lid, § 7, 8 en 9, terwijl ook § 10 er gedeeltelijk betrekking op heeft. Men vraagt zich af waarom de wetgever deze beschikkingen samen met die over de dubbele aanslag in de loop van hetzelfde dienstjaar heeft doorengemengd.

Deze verwarring dagteekent van de eerste tekst van

art. 52, zoals het in 1919 uitgevaardigd werd. Noch de achtereenvolgende teksten van art. 52, noch de uitvoeringsbesluiten hebben de verschillende problemen van dubbele aanslag volledig uit elkaar gesplitst.

Indien dit stelsel in zijn principe eenvoudig is, toch stelt zijn toepassing zekere moeilijkheden, die weliswaar meer thuis horen bij de boekhoudkundige techniek dan bij de juridische theorie.

43. Eerst en vooral moet een onderscheid gemaakt worden tussen de definitief belaste reserves en de voorlopig belaste reserves. De eerste zijn die reserves, waarop de vennootschap ontlasting van bedrijfsbelasting genoten heeft in toepassing van art. 52, § 6, eerste lid. Indien die reserves later uitgekeerd worden, blijven zij vrijgesteld. Zij hebben immers definitief hun fiscaal regime ondergaan en blijven genieten van de aftrekking inkomsten van inkomsten. Zulks wordt weliswaar niet uitdrukkelijk in de wet vermeld, maar dat is geïmpliceerd in de bepalingen van § 6 en 8, en wordt steeds toegepast (31).

44. Een tweede onderscheid moet gemaakt worden in verband met de reserves aangelegd door personenvennootschappen van 1952 tot 1947. Ingevolge het besluit van 2 Maart 1942 moest inderdaad elke gereserveerde winst van een vennootschap belast worden alsof zij uitgekeerd was, d.w.z. in hoofde van de vennoten. Dit stelsel werd afgeschaft door de wet van 20 Augustus 1947, die de terugkeer naar de vroegere regeling inricht. Bij uitkering van die reserves wordt geen nieuwe cedulaire belasting eisbaar. (Omzendbrief 779, dd. 15 Februari 1948, n° 328 en 329.)

45. Anderzijds zal men opmerken dat geen onderscheid gemaakt wordt wat betreft de gereserveerde winsten van vennootschappen op aandelen dagtekenend van de periode van 1942 tot 1947. Indien deze winsten in het jaar van hun verwerving waren uitgekeerd geworden, waren ze, ingevolge de toen in voege zijnde regeling, tegelijk onderworpen aan de bedrijfsbelasting en de mobiliënbelasting. De wet van 20 Augustus 1947 heeft deze dubbele taxatie afgeschaft. Indien dergelijke reserves later uitgekeerd worden, mag steeds de betaalde bedrijfsbelasting van de verschuldigd geworden mobiliënbelasting afgetrokken worden, net alsof de oorlogsregeling nooit bestaan had (cfr. Omzendbrief 779 van 15 Februari 1948, n° 981).

46. Men zal opmerken dat er meestal reserves zullen bestaan van verschillende categorieën en dan nog van verschillend jaren, getaxeerd volgens een aanslagvoet die met de jaren is gestegen. Voor de reserves dagtekenend van vóór 1919 komt § 9 een forfaitaire aanslagvoet. Voor de latere komt de werkelijk betaalde belasting in aanmerking. Bij het uitkeren van reserves moet dus steeds gezocht worden naar de oorsprong ervan en naar het bedrag van de daarop betrekking hebbende voorlopige belastingen. De uitgekeerde sommen zullen steeds proportioneel op alle categorieën of groepen aangerekend worden. Men begrijpt dat dit het bijhouden noodzakelijk maakt van de bijzondere rekeningen voorzien in art. 52, § 6, tweede lid, en § 10. Ook is het te begrijpen dat de verschillende omzendbrieven of uiteenzettingen over dit hoofdstuk uitgebreide voorbeelden en becijferingen bevatten.

47. De vraag zou kunnen gesteld worden of deze regeling kan beïnvloed worden door bedrijfsverliezen. Indien inderdaad een boekjaar met verlies sluit, is het mogelijk dat de vennootschap dit verlies zou

dekken door middel van voorafneming op de reserves. Dit vermindert de reserves die later zouden kunnen uitgekeerd worden, maar verandert niets aan de belasting die met de overblijvende reserves overeenkomt en die dus later, bij uitkering van de reserves, aftrekbaar zal worden. Volgens de administratieve rechtspraak moet de vermindering proportioneel aangerekend worden op de verschillende soorten reserves. Indien deze reserve opnieuw samengesteld wordt (b.v. wegens dekking van de verliezen door winsten van een der volgende jaren, art. 32, § 1) is het nieuw bedrag te aanzien als definitief belast op voet van dezelfde vrijstelling van art. 32 (32).

48. De bovenstaande opmerkingen gelden voor de mobiliënbelasting, verschuldigd bij het uitkeren van reserves onder de vorm van dividend of jaarlijkse opbrengst. Het spreekt van zelf dat dezelfde principes hun toepassing moeten vinden wanneer de reserves uitgekeerd worden, niet meer als jaarlijkse opbrengst, maar bij de verdeling van het maatschappelijk bezit; na ontbinding van de vennootschap. De mobiliënbelasting is dan verschuldigd op alle uitgekeerde sommen boven de terugbetaling van de inbreng, desgevallend herschat volgens de coëfficiënten van art. 15, § 2.

Hierbij moet vermeld worden dat art. 15, § 2, het correctief van de herschattingscoëfficiënten uitsluit voor wat de reserves betreft. Welke zullen dan de gevolgen zijn van een devaluatie?

Veronderstellen wij b.v. een vennootschap die tussen 1935 en 1940 reserves heeft aangelegd voor een nominaal bedrag van 500.000 fr. Deze reserves blijven niet ongebruikt, zij hebben een tegenwaardige in het actief van de vennootschap onder vorm van uitrusting, stock, enz. Bij het vereffenen van de vennootschap in 1950 wordt het actief te gelde gemaakt. Gezien de waardevermindering van de munt zullen de goederen, die destijds de waarde van de reserve vertegenwoordigden, nu een nominale waarde bereiken van het driedubbel. De aandeelhouders zullen mobiliënbelasting betalen op deze schijnmeerwaarde van het actief, die in feite grotendeels voorkomt van de waardevermindering van de reeds belaste reserve.

Om aan dergelijke toestand te verhelpen is een wijziging nodig, niet aan art. 52, maar aan de beschikkingen die de taxatie van de meerwaarden regelen. Het scheen ons toch nodig, de gevolgen van deze toestand op het aanrekenen van de reeds belaste reserves te onderstrepen.

49. Voor het overige schijnt het ons moeilijk, een opbouwende kritiek uit te oefenen op de bepalingen over de aftrekking van belastingen op uitgekeerde reserves. In haar principe is de wettelijke regeling uiterst eenvoudig en logisch. In haar toepassing brengt ze veel moeilijkheden wat de berekeningen betreft. Zij heeft nochtans slechts tot weinig rechtspraak aanleiding geven: buiten cijferkwesties is er eigenlijk in deze toepassing niet veel dat voor betwisting vatbaar is.

Zoals in het vorige hoofdstuk moeten wij tot het besluit komen, dat, in het raam van ons taxatiestelsel over vennootschappen de wettelijke regeling de enige mogelijke schijnt.

VII. Besluit.

50. Hoe moeten wij de oplossing door ons art. 52 aan de problemen van dubbele taxatie geven, beoordelen?

Men zal erkennen dat deze oplossing ingegeven is door een bezorgdheid om de billijkheid. Zij is consequent

en samenhangend, gesteund op klare en logische principes. Zij maakt dus een aanvaardbaar geheel uit en betekent zeker een aanzienlijke verbetering tegenover het vroeger regime.

Twee belangrijke opmerkingen moeten nochtans tegen dit stelsel geformuleerd worden.

51. De eerste betreft de bekommernis van de wetgever, om al de problemen van dubbele taxatie in één tekst te groeperen, zonder deze verschillende problemen genoeg uit elkaar te houden. Het schijnt ons dat er eigenlijk vier problemen bestaan: 1) de ontlasting of compensatie voor de grondbelastingen op bedrijfsmobiliën; 2) de aftrekking van de reeds belaste inkomsten sensu stricto; 3) de aanrekening van de aftrekking op gereserveerde of uitgekeerde winsten van een vennootschap; 4) de uitkering van reeds belaste reserves.

Wij zijn de mening toegedaan dat ons art. 52 gunstig zou kunnen vervangen worden door vier nieuwe artikelen, die deze vier afzonderlijke toestanden zouden regelen. Voor het eerste punt zou, zoals hoger geschetst, een gans nieuwe oplossing mogelijk en mis schien wenselijk zijn. Voor de andere zou het er vooral op aan komen, de tekst te bewerken om hem meer bondigheid en klaarheid te geven.

52. De tweede opmerking brengt ons verder op het terrein van eventuele hervormingen. Is het mogelijk en wenselijk, de bestaande regeling te vereenvoudigen door het afschaffen van zekere differentiaties en verwickelingen in de berekeningen?

De complexiteit van een fiscale tekst is gewoonlijk het gevolg van een streven naar rechtvaardigheid en billijkheid van de wetgever. Zij is meestal veroorzaakt door de bekommernis om zo dicht mogelijk de schakeringen van het leven en de diversiteit van de mensen te benaderen. De wet is complex, omdat ze rechtvaardig wil zijn (33).

Dat de wet de rechtvaardigheid moet betrachten zal niemand ontkennen. Hoe zwaarder de belasting, des te meer dringen zich ook de differentiaties van de wet op, om deze rechtvaardig te maken. Het forfaitair benaderen van de werkelijkheid kan aangenomen worden wanneer slechts geringe bedragen in het spel zijn. Wanneer de belasting zwaar is, is het integendeel nodig alle gevallen te voorzien waar de wet onbillijk zou zijn, om deze onbillijke toepassingen zoveel mogelijk uit te schakelen.

Men moet dus voorzichtig te werk gaan met verklaringen over de vereenvoudiging van fiscale wetten en de vervanging van uitgewerkte differentiaties door een forfaitaire uniformiteit. Dit laatste brengt weliswaar het voordeel mede van de rechtszekerheid, maar alles hangt af van de prijs die voor dit voordeel moet betaald worden.

Nochtans menen wij dat hier een zekere toegeving kan gedaan worden aan het algemeen verlangen naar vereenvoudiging. In ons art. 52 is werkelijk alles uitgezocht.

In zijn verslag over de vereenvoudiging der belastingwetten had Prof. Coart-Fresart de afschaffing voorgesteld van § 3, 4 en 5 van art. 52 (34). Deze beschikkingen zouden vervangen worden door het forfaitair verminderen van al de reeds belaste bestanddelen ander dan het kadastraal inkomen met een forfaitaire percentage van 5 % voor algemene onkosten.

Het is niet zeker dat een dergelijke vereenvoudigde tekst nog zou volstaan om het misbruik te beletten, dat moet ondervangen worden door § 3. Buiten dit

geval (en dat misbruik kan misschien nog anders bestreden worden) is het zeker mogelijk, het mechanisme van art. 52 in die zin te verlichten.

I. CLAEYS BOUUAERT,

*Advocaat bij het Hof van Beroep te Gent,
Licentiaat in de politieke en diplomatieke
Wetenschappen.*

(1) B.v. de extrabelasting op oorlogswinsten en de speciale belasting op winsten uit leveringen en prestaties aan de vijand: wet van 16 October 1945, artikel 10, § 1: de grondslag van de speciale belasting wordt afgetrokken van de grondslag van de extrabelasting.

(2) B.v. inzake registratierechten: art. 13-14 K.B., 30 November 1939.

(3) De tekst van artikel 1: «...worden ingevoerd: 1° Cedulaire belastingen...» heeft hiervoor weinig betekenis. De achtereenvolgende ontwerpen van deze tekst waren gelibelleerd: «Ter vervanging... wordt een algemene belasting op de inkomsten van allen aard ingevoerd». Deze bewoordingen werden door het huidige meervoud van artikel 1 vervangen ingevolge een amendement van de regering, in tweede lezing voorgesteld op 13 October 1919, zonder enig commentaar over zijn draagwijdte. Het was betiteld als louter vormamendement en werd niet besproken.

(4) Zekere aspecten hiervan worden ontleend in een interessant arrest van Cassatie, d.d. 30 November 1950, Pas. 1951, I, 195, met advies van de heer Ganshof van der Meersch, waar het ging over de dubbele toepassing van de bedrijfsbelasting en van de bijdragen aan de Nationale Landbouw en Voedings Corporatie, bijdragen die met belastingen moesten gelijkgesteld worden.

(5) Parl. Doc. sess. 1918-1919, n° 108, van 20 Maart 1919, bl. 368 en vlg.

(6) Verslag Wauwermans, Parl. Doc. n° 320, n° 106, blz. 1424: «Krachtens het stelsel... werden de inkomsten ingedeeld in cedulen en geen enkele vorm van inkomsten ontsnapt aan de belasting. De cedulaire belasting treft de inkomsten telkens als zij voorkomen».

(7) Dit probleem wordt ook niet aangeraakt in het werk van dezelfde verslaggever, P. Wauwermans, «L'Impôt sur le Revenu, commentaire de la loi du 29 octobre 1919», Brussel 1920.

(8) Zie verslag Wauwermans Kamer, ser. 1919-1920, doc. n° 295, blz. 338 vlg.

(9) Cass. 24 Febr. 1936, Pas. 160. Zie kritiek van deze besluiten in Feye, Traité de Droit Fiscal des Sociétés et Associations, d. II, bl. 522 en vlg.

(10) Hiermede kan het geval gelijkgesteld worden waarbij het reeds belaste inkomen voorkomt van verhuurde onroerende goederen, b.v. zoals gebeurt voor de dranksluiterijen verhuurd door een brouwerij.

(11) De fiscale wet treft op gelijkaardige wijze het bezit van motorvoertuigen. Zo is de vervoerder belast op het bezit van zijn camion vóór elke activiteit of elke winst. In dat geval is er zelfs geen sprake van aftrekking op basis van het principe «non bis in idem». Alleen laat de wet toe dat de verkeersbelasting als bedrijfslast aangerekend wordt, alsook de afschrijving van het materieel.

(12) Zie verslag aan de Koning, Pas. 1939, bl. 286-287. En Cassatie 14 Febr. 1938, inzake Samdam, Pas. 43; Cass. 15 Febr. 1938, inz. S.A. A l'Innovation, Pas. 49; Cass. 22 Febr. 1938, inz. S.A. Photoproducten Gevaert, Pas. 104.

(13) De rechtspraak had het nochtans anders beslist. Zie Delacroix, Les revenus des immeubles professionnels, in Journ. Pr. de Dr. Fiscal, 1940, bl. 33.

(14) De regeling van artikel 22 S.W. inzake hypothecaire leningen is in tegenovergestelde zin en komt neer op een aftrekking inkomsten van inkomsten.

(15) Zie Cass. 27-5-46, Pas. 46, I, 224 inzake Cie Néerlandaise de l'Azote, en Cass. 8-1-40, Pas. 40 I, 1, inz. S. Comm. Nagelmackers.

(16) Het ging anders toen een supplement van grondbelasting op dit verschil kon gevestigd worden, in toepassing van artikel 13, § 1, 2° lid, oude tekst. Zie Cass. 21 Maart 1950 inzake N.V. Cokeries du Brabant.

(17) Cass. 21 Maart 1950 reeds aangehaald: «Attendu que l'alinéa a du § 2 de l'article 52 ne prévoit aucune condition pour que le revenu qui y est visé soit considéré comme revenu déjà taxé et n'exige notamment pas que le revenu ait fait l'objet d'une cotisation à l'impôt» (Pas. 1950, I, blz. 522).

(18) P. Coart-Fresart. De la déduction des revenus déjà taxés. Journ. Pr. de Dr. Fiscal, 1936, blz. 294.

(19) Artikel 52, § 2, litt. b, in fine, en § 4 in fine. Zie Amerijckx, Inkomstenbelastingen, n° 450, blz. 309.

(20) Zie omz. van 31-1-1936, n° 48 à 63, verschenen onder meer in de Journ. Pr. de Dr. Fiscal 1936, bl. 150 en volgende, en J. de Longueville, La taxation des bénéfices professionnels en Belgique, 1943, d. I, bl. 50, n° 31 bis.

(21) Zie o.m.: de uiteenlopende stellingen in Ronse en Tiberghien, Handboek der Inkomstenbelastingen, 1943, n° 506, bl. 175; Amerijckx, Inkomstenbelastingen, n° 446, de Longueville, La Taxation des bénéfices professionnels en Belgique, 1943, d. I, bl. 50, Omzendbrief van 31-1-1936, n° 86.

(22) Cass. 15-1-1946, Pas. 24.

(23) Omzendbrief 31-1-1936, n° 54.

(24) Zie Centre d'Etudes des Sociétés. Le Droit fiscal des sociétés, Brussel 1951, d. II, bl. 34. E. Bours, La Notion des revenus taxables en matière d'impôts directs, Gembloux 1952, bl. 24 en vlg.

(25) Zie Feye, Traité de droit fiscal des Sociétés et Associations, 2° d. n° 358 en Resteau, Sociétés Anonymes, V, n° 2762.

(26) Anders ging het onder het stelsel van het besluit van 22 September 1941, waar alle winsten, uitgekeerd of niet, eerst in hoofde van de vennootschap belast waren. De uitgekeerde inkomsten waren dus altijd tweemaal belast. De vennootschappen hadden er dus een belangrijk fiscaal voordeel bij, om zo weinig mogelijk reserves te maken.

Laat ons opmerken dat, zelfs onder dat onsamenvhangend regime, de identificatie van personen behouden werd (cfr. Cass. 20-1-47, Pas. 22 inzake «Le Georgie» en Cass. 24-3-47 inz. «Banque de Commerce», Pas. 130).

(27) Zie: Cass. 22 April 1952 inz. S.A. Charbonnages de Taminés, Pas. 52, I, 530. Cass. 22 November 1949 inz. S.A. La Floridienne, Pas. 49, I, 181. Cass. 5 Juli 1949, inz. Marchot, Pas. 49, I, 529. Cass. 27 Juni 1949, twee arresten, Pas. 479 en 481, enz. Zie ook: «Le droit fiscal des sociétés», uitgegeven door de «Centre d'études des Sociétés», 1951, deel II, bl. 92.

(28) Zie Cass. 12-1-1948, Pas. 22 inzake N.V. Eternit; Cass. 18-1-1942, Pas. 43 I, 286 en talrijke eensluidende beslissingen. Zie ook kritiek van deze rechtspraak door Ch. Cardyn. Le régime fiscal des remboursements de taxe mobilière perçue sur les dividendes des sociétés par actions. Annalen voor Rechtsgeleerdheid en Staatswetenschap, n° 36, Januari 1949 (blz. 227 en vlg.).

(29) Verslaggever Wauwermans, Parl. Besch. 20 Mei 1920.

(30) Voor de dienstjaren vóór 1951 moest bij de bedrijfsbelasting ook de nationale crisisbelasting als aftrekbaar aangerekend worden.

(31) Zie Mobilienbelasting, Samenordering van de administratieve onderrichtingen, 1952, n° 33.

(32) Omz. 10 Mei 1938.

(33) Als typisch voorbeeld daarvan kan hier ook de regeling over de termijnen om bezwaar in te dienen aangehaald worden.

(34) Drukkerij van het Belgisch Staatsblad, 1937, bladz. 153-157.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 22 October 1953

Eerste Voorzitter: M. Louveaux

Raadsheer-Verslaggever: M. Sohier

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt

Advocaten: Mrs Ansiaux en Simont

Handelshuur. — Verbouwing door de verhuurder. —
Uitoefening door de verhuurder van een gelijkaardige handel. — Uitwinningsvergoeding gelijk aan huurprijs over twee jaar.

Artikel 25, 2° van de wet van 30 April 1951 bepaalt, dat de uitwinningsvergoeding gelijk is aan de huurprijs over twee jaar, wanneer de verhuurder in het onroerend goed een gelijkaardige handel drijft, en

maakt op deze bepaling geen uitzondering voor het geval, dat de verhuurder vooraf verbouwingen in het onroerend goed laat uitvoeren.

De uitwinningsvergoeding wordt ten andere in de in artikel 25, 2° voornoemd bedoelde gevallen op de huurprijs over twee jaar gebracht, omdat de verhuurder, doordat hij in het onroerend goed een gelijkaardige handel drijft als die van de huurder, baat trekt uit diens handelswerkzaamheid; deze reden gaat evenzeer op wanneer de verhuurder vooraf verbouwingen laat uitvoeren in het onroerend goed.

N.V. Anciens Etablissements Schuermans t/
N.V. Les Grands Magasins «A l'Innovation»

Gelet op het bestreden vonnis, de 29e. Januari 1953 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het enige middel, schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 16, 25 en 27 van de wet van 30 April 1951, doordat het bestreden vonnis ten onrechte beslist dat, als vernieuwing van de huur terecht geweigerd wordt door de verhuurder, omdat hij zich beroept op zijn wil om het onroerend goed weder op te bouwen in de voorwaarden bepaald bij artikel 16, 1, 3° van de wet van 30 April 1951, de huurder enkel recht heeft op een aan een jaar huur gelijke uitwinningsvergoeding, zelfs in de veronderstelling dat de verhuurder in het onroerend goed een gelijkaardige handel zou gaan drijven als de door de huurder daarin geëxploiteerde, doordat bijgevolg de bestreden beslissing ten onrechte geweigerd heeft aan aanlegster in verbreking toe te kennen een vergoeding, gelijk aan twee jaar huur en bovendien een aanvullende vergoeding, indien het wettelijk forfait onvoldoende mocht blijken of althans, in de onderstelling dat het feit niet bewezen ware, na te gaan of verweerster in verbreking het litigieuze onroerend goed gebruikte of zou gebruiken, tot het drijven van een gelijkaardige handel en in elk geval aan aanlegster het recht te verlenen de lokalen te behouden totdat de aldus vastgestelde uitwinningsvergoeding volledig zou zijn betaald;

Overwegende dat aanlegster in haar voor de rechter over de grond genomen conclusies aanvoerde dat, krachtens artikel 25, 2° van de wet van 30 April 1951, de uitwinningsvergoeding, haar verschuldigd door verweerster die haar de vernieuwing van een onder voormelde wet vallend huurcontract had geweigerd, twee jaar huur bedroeg, onverminderd de verhoging bepaald in het op twee na laatste lid van artikel 25;

Dat zij deze vordering grondde hierop, dat uit een door verweerster bij de weigering van de vernieuwing van het huurcontract gedane mededeling bleek, dat deze voornemens was, na het verhuurde goed te hebben doen verbouwen, de exploitatie van haar warenhuis daartoe uit te breiden en bijgevolg daarin onder meer een handel in handschoenen te vestigen, gelijkwaardig met die van aanlegster;

Overwegende dat het bestreden vonnis, ofschoon vaststellend dat de weigering van vernieuwing van het huurcontract haar reden had in de wil van verweerster om in het onroerend goed verbouwwerken te doen uitvoeren, als omschreven in artikel 16, 1, 3° van de wet van 30 April 1951, en het nadien zelf in gebruik te nemen, het bestreden vonnis niet heeft nagegaan of, zoals aanlegster aanvoerde, uit de omstandigheden zelve waarin de vernieuwing van het huurcontract was geweigerd, bleek dat verweerster voornemens was in het onroerend goed een gelijkaardige handel te drijven als die van aanlegster;

Dat het vonnis overweegt dat zulks na te gaan van belang ontbloomt is omdat, ingeval van weigering van vernieuwing van het huurcontract door de verhuurder, op de grond dat hij de lokalen wil doen wederopbouwen of verbouwen, de uitwinningsvergoeding gelijk is aan één jaar huur, om het even welk het gebruik zij dat van het onroerend goed wordt gemaakt na het wederopbouwen of het verbouwen ervan;

Overwegende dat deze interpretatie indruist zowel tegen de tekst als tegen de geest der wet;

Dat immers aan de ene zijde artikel 25, 2°, bepaalt: » de uitwinningsvergoeding is gelijk aan twee jaar huur, wanneer de verhuurder een gelijkaardige handel drijft in het onroerend goed », en van deze bepaling niet het geval uitzondert, waarin de verhuurder vooraf verbouwingen in het onroerend goed laat uitvoeren;

Dat aan de andere zijde de uitwinningsvergoeding in de gevallen, omschreven in artikel 25, 2°, op twee jaar

wordt gebracht om de reden dat de verhuurder door in het onroerend goed een gelijkaardige handel te drijven als die van de huurder, baat haalt uit diens handelswerkzaamheid; dat deze overweging ter zake dienende blijft, zelfs in geval de verhuurder verbouwingen laat uitvoeren in het onroerend goed;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis, doch enkel voor zoveel daarbij : 1) op 33.000 fr. wordt vastgesteld de aan aanlegster verschuldigde uitwinningsvergoeding en beslist wordt dat zij de lokalen slechts mag behouden tot volledige betaling van voormelde vergoeding; 2) over de kosten uitspraak wordt gedaan;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het gedeeltelijk vernietigde vonnis;

Veroordeelt verweerster tot de kosten; verwijst de aldus beperkte zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel, uitspraak doende in hoger beroep.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 28 September 1953

Voorzitter : M. Wouters

Raadsheer-Verslaggever : M. Belpaire

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt

1. **Verbreking. — Niet-ontvankelijkheid van de voorziening.**
2. **Wegenverkeer. — Bijzondere autobusdienst in de zin van art. 11 van het wetsbesluit van 30 December 1946.**

1. *De voorziening in cassatie is niet ontvankelijk, voor zover zij gericht is tegen de veroordeling van de burgerlijke partij tot de in hoger beroep op de strafvordering gevallen kosten, indien uit de stukken van het geding niet blijkt, dat de voorziening aan het O. M. is betekend.*

De burgerlijke partij vermag niet een voorziening in te stellen tegen de beslissing, waarbij de verdachte is vrijgesproken.

2. *Opdat een dienst tot gemeenschappelijk vervoer van personen als bijzondere autobusdienst in de zin van artikel 11 van het wetsbesluit van 30 December 1946 kan worden aangemerkt, volstaat niet dat hij noch in de categorie van openbare autobusdiensten, noch in die van de autocardiens kan worden gerangschikt. Uit het eerste lid van voormeld artikel 11 volgt immers, dat, alhoewel uitsluitend voor bepaalde categorieën reizigers bestemd, de bijzondere autobusdienst de algemene kenmerken van de openbare autobusdiensten moet vertonen.*

Volgens artikel 3 van het wetsbesluit zijn die algemene kenmerken de volgende : het gemeenschappelijk vervoer van personen, dat geregeld of op gezette tijden volgens een bepaalde reisweg tussen twee punten of als rondrit verzekerd wordt en vooraf opgegeven lokaliteiten en plaatsen bedient tegen betaling van de vervoerprijs.

De rechter over de grond heeft derhalve terecht kunnen beslissen, dat een bijzondere autobusdienst veronderstelt, zoniet een zekere periodiciteit dan toch een zekere frequentie van de reizen.

N.M. van Buurtspoorwegen, b.p. t/ Deroep.

Gelet op het bestreden vonnis, op 3 Maart 1953 gevezen door de Correctionele Rechtbank te Dendermonde, uitspraak doende in hoger beroep;

I. Voor zover de voorziening tegen het Openbaar Ministerie gericht is:

Overwegende dat, alhoewel de voorziening tegen al de beschikkingen van het bestreden vonnis is gericht en derhalve ook tegen de veroordeling van aanlegster, burgerlijke partij, tot de op het hoger beroep gevallen kosten van de strafvordering, uit de stukken van de procedure niet blijkt dat de voorziening aan het Openbaar Ministerie zou zijn betekend;

dat ten aanzien van dit laatste de voorziening niet ontvankelijk is.

II. Voor zover de voorziening tegen de verdachte is gericht:

Over het enig middel: schending van de artikelen 1 en 2, verkeerde toepassing en derhalve schending van de artikelen 3 en 11, schending van artikel 30, 2° en 3° alinea's van het wetsbesluit van 30 December 1946, houdende herziening en coördinatie van de wetgeving betreffende het bezoldigd vervoer van personen door middel van automobielen;

doordat om verdachte van de hem ten laste gelegde feiten vrij te spreken en om zich dienvolgens onbevoegd te verklaren om van de eis der burgerlijke partij kennis te nemen, het bestreden vonnis geoordeeld heeft dat zonder toelating verricht bezoldigd vervoer van personen over de weg met behulp van automobielen niet onder toepassing van de wet valt, zodra het niet gaat over een «dienst», dit wil zeggen, naar hetgeen door het bestreden vonnis beweerd wordt, over vervoer dat zich met een zekere periodiciteit of althans met een zekere frequentie herhaalt;

zulks terwijl artikel 1 van dit wetsbesluit op volstrekte wijze verbiedt alle bezoldigd vervoer van personen over de weg met behulp van automobielen te verrichten zonder te onderscheiden of er al dan niet inrichting van een dienst bestaat en artikel 30 alle exploitatie zonder machtiging van de door het wetsbesluit bedoelde diensten strafbaar stelt zonder ook een onderscheid te maken:

A. Wat betreft de beslissing over de strafvordering tegen de verdachte:

Overwegende dat aanlegster niet vermag een voorziening in te stellen tegen de beslissing, die de verdachte vrijspreekt.

B. Wat betreft de beslissing over de vordering van aanlegster tegen de verdachte:

Overwegende dat blijkt zowel uit artikel 1 als uit de artikelen 30, alinea 3, en 34, alinea 2, van het wetsbesluit van 30 December 1946, dat de exploitatie zonder machtiging van diensten voor gemeenschappelijk vervoer van personen door middel van automobielen slechts dan verboden en strafbaar gesteld is, wanneer het gaat om een van de diensten, bij voormeld wetsbesluit in vier verschillende categorieën ingedeeld;

dat onder de bij artikel 2 van dit wetsbesluit beperkenderwijze opgesomde categorieën de bijzondere autobusdiensten voorkomen;

Overwegende dienvolgens dat, daar verweerder vervolgd werd wegens exploitatie zonder machtiging van een bijzondere autobusdienst, voorzien bij artikel 11 van voormeld wetsbesluit, de rechter over de grond moest nagaan of het ten laste gelegde feit de exploitatie van dergelijke dienst uitmaakte;

Overwegende dat opdat een dienst tot gemeenschappelijk vervoer van personen als bijzondere autobusdienst zou worden beschouwd, het niet volstaat dat hij noch in de categorie van de openbare autobusdiensten, noch in die van de autocardiensdiensten te rangschikken is;

dat immers volgt uit de eerste alinea van bedoeld artikel 11 dat, alhoewel uitsluitend voor bepaalde categorieën reizigers bestemd, de bijzondere autobusdienst nochtans de algemene kenmerken van de openbare autobusdiensten moet vertonen;

dat volgens artikel 3 van het wetsbesluit die algemene kenmerken zijn: het gemeenschappelijk vervoer van personen, dat geregeld of op gezette tijden volgens een bepaalde reisweg tussen twee punten of als rondrit verzekerd wordt en vooraf opgegeven lokaliteiten en plaatsen bedient, tegen betaling van de vervoerprijs;

Overwegende dat de rechter over de grond dan ook wettelijk heeft kunnen beslissen dat een bijzondere autobusdienst veronderstelt, zoniet een zekere periodiciteit, dan toch een zekere frequentie van de ondernomen reizen;

dat, gebruik makend van zijn soevereine beoordelingsmacht, die rechter heeft beslist dat het verrichten van drie reizen in de tijdspanne van meer dan vier maanden niet volstaat om te besluiten dat door verweerder een dienst werd ingericht;

Overwegende dienvolgens, dat het middel niet kan worden aangenomen;

Overwegende dat de voorziening vóór 15 September 1953 werd betekend;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot de vergoeding van 150 frank jegens verweerder Deroep.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 29 Januari 1954

Voorzitter: M. Hodüm

Raadsheren: M.M. Hellemans en Verwilghen

O.M.: M. Verhoeven

Advocaten: Mrs Angenot en Brouns

Onrechtmatige daad. — Beschadiging en dientengevolge buiten gebruik zijn van een autobus. — Aansprakelijkheid van de dader voor de door dat buiten gebruik zijn ontstane schade. — Daaraan staat niet in de weg het Besluit van de Regent van 22 Mei 1947, waarbij autobusondernemers worden verplicht per tien in bedrijf zijnde autobussen een reserveautobus te houden.

Hij door wiens schuld een autobus beschadigd is en gedurende bepaalde tijd buiten gebruik is geweest, is verplicht de door dat buiten gebruik zijn ontstane schade aan de autobusondernemer te vergoeden.

Daaraan staat niet in de weg het Besluit van de Regent van 22 Mei 1947, waarbij aan de autobusondernemer wordt opgelegd per tien in gebruik zijnde autobussen één reserveautobus te houden; dit Besluit heeft noch ten doel noch tot uitwerking de nadelige gevolgen te dekken van de buitengebruikstelling van autobussen door de onrechtmatige daad van derden.

Voormelde bepaling vindt haar reden van bestaan in de noodzakelijkheid het normale onderhoud van de

andere autobussen te verzekeren en hiertoe om de beurt in hun regelmatige vervanging te voorzien.

P.V.B.A. Autobussen Robbrecht t/ Bolle.

.....
Gezien het op 20 Juni 1953 door de burgerlijke partij ingestelde hoger beroep tegen het vonnis, uitgesproken de 10 Juni 1953 door de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement Antwerpen, dewelke, rechtdoende in correctionele zaken, de feiten bewezen verklaart en, na op strafgebied te hebben beslist;

Rechtdoende over de besluiten van de burgerlijke partij: zegt dat de eis van de burgerlijke partij ontvankelijk is en gedeeltelijk gegrond;

veroordeelt verdachte om aan deze burgerlijke partij te betalen de som van 40.977 fr., met de vergoedende intresten sinds 27 Februari 1953, de rechterlijke intresten en de kosten.

.....
Overwegende dat buiten de niet betwiste sommen haar door de eerste rechter toegekend, de burgerlijke partij, zijnde appellante, een bedrag vordert van 16.500 fr. wegens onbruikbaarheid van haar beschadigde autobus gedurende 22 dagen à rato 750 fr. per dag;

Overwegende dat geen wettelijke reden hier aanwezig is om ten nadele van de autobusondernemer een uitzondering te maken op de algemeen aangenomen regel, naar dewelke de genotsderving forfaitair dient te worden vergoed in verhouding met het aantal verletdagen;

Dat het door verdachte ingeroepen Besluit van de Regent de dato 22 Mei 1947, waarbij aan de autobusondernemer wordt opgelegd een reserve-autobus te bezitten op tien in dienst, noch als doel noch als uitwissel heeft de gevolgen te dekken van de buitengebruikstelling van autobussen door de delictuele of quasi-delictuele schuld van derden evenmin als de exploitant te verplichten bestendig over een ongebruikt voertuig te beschikken;

Dat, met het oog op een ononderbroken exploitatie van de dienst, de reserve-autobus haar reden van bestaan vindt in de noodzakelijkheid het normaal onderhoud van de andere autobussen te verzekeren en hiertoe in hun regelmatige vervanging om de beurt te voorzien; dat de intensieve dienst, aan dewelke zulkdanige voertuigen doorgaans onderworpen zijn, inderdaad het vaak herhaald nazicht van hun mechanisme vergt alsmede eenvoudige onderhoudswerken met daarenboven periodieke volledige herzieningen en onontbeerlijke vervangingen van onderdelen; derwijze dat, zoals door het bevoegd Openbaar Bestuur uitdrukkelijk wordt aangenomen (zie brief Ministerie van Verkeerswezen, 4^e Algemene Directie — de dato 31 October 1952) de verhouding van een reserve-autobus op de tien in dienst zodanig is, dat in de praktijk een exploitant van een lijn met tien autobussen bijna bestendig een voertuig in de werkplaats zal staan hebben en dan ook zijn wettelijke reserve-autobus alle dagen op de baan zal moeten gebruiken;

Dat hieruit volgt dat bij verkeersongevallen, welke geheel buiten de normale voorzienbare vervangingsvoorwaarden wegens oorzaak van inwendige aard dienen te worden gerangschikt, de autobusondernemer, vooral wanneer het zoals in casu om een onbruikbaarheid van een lange duur gaat, zijn toevlucht zal moeten nemen tot een eigen of gehuurde supplementaire autobus om in zulke buiten-normale vervanging te voorzien; dat de alsdan te nemen maatregel dan ook geheel buiten de perken valt van de normale kosten, die aan de autobusondernemer reeds door de Wet werden opgelegd in zake minimum-reserve; dat het

derhalve billijk voorkomt, dat deze buitengewone en betrekkelijk hoge onkosten door diegene worden vergoed, die ze door zijn delictuele of quasi-delictuele daad rechtstreeks heeft veroorzaakt;

Overwegende dat een vergoeding à rato 750 fr. per dag voor een voertuig van zulke afmeting en waarde niet overdreven en voldoende rechtvaardig voorkomt; dat het aantal verletdagen, zijnde 22, bij op tegenspraak gehouden expertise werd vastgesteld.

Om deze redenen,

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

.....
Aanvaardt het beroep; en, er op recht doende; doet het bestreden vonnis te niet, doch slechts in zover het de verletschade verworpen heeft;

Hervormende dienaangaande; veroordeelt verdachte, enzovoort.

Bekrachtigt voor het overige het bestreden vonnis.

HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 14 Juli 1953

Voorzitter: M. Van Hoy

Raadsheren: M.M. Morel de Westgaver en De Groote

Advocaat-Generaal: M. Bohijn

Advocaten: Mrs Meuleman en Van Geenbergen

Arbeidsongeval. — Voor de bepaling van het basisloon komen niet de bijdrage voor Maatschappelijke Zekerheid en de compensatievergoeding in aanmerking, daarentegen wel het verlofgeld.

Voor de bepaling van de grondslag, waarop de schadevergoeding wegens arbeidsonbekwaamheid moet worden berekend, komen alleen de verdiensten in aanmerking, die ten gevolge van ongeschiktheid tot persoonlijke arbeid een evenredige vermindering ondergaan.

Dit is zeker niet het geval met de bijdrage voor maatschappelijke zekerheid. Het voordeel van dit aan de bron ingehouden gedeelte van zijn loon bestaat immers voor de werknemer alleen in de veiligstelling van zijn maatschappelijke toestand.

Weliswaar is die zekerheid niet onafhankelijk van de arbeidsonbekwaamheid; de arbeider, die ten gevolge van gedeeltelijke arbeidsonbekwaamheid nog slechts een beneden het wettelijke minimum liggend loon verdient, is b.v. van werkloosheidsvergoeding verstoken. Het op het gebied van maatschappelijke zekerheid aldus eventueel te lijden verlies is echter wel in zijn ontstaan een gevolg van de arbeidsonbekwaamheid, doch wordt, wat het bedrag daarvan aangaat, allerminst bepaald door een met de hoegrootheid van de arbeidsonbekwaamheid in verhouding staand aandeel van het ingehouden loon.

Ook de compensatievergoeding vermag geen wijziging te brengen in het basisloon. Inderdaad, na de opeenvolgende voorlopige regelingen van compensatiebons, compensatieuitkering en enige compensatiepremie zijn wegens stijging der prijzen van sommige levensmiddelen de loonschalen thans aan de schommeling van het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen gekoppeld; die schommelingen zijn al te wisselvallig om op grond daarvan voor het berekenen van de vergoeding der toekomstige schade door voortdurende werksonbekwaamheid in het basisloon enige wijziging te brengen.

Daarentegen is het betaalde verlof wel een be-

standdeel voor de berekening van de grondslag, waarop de vergoeding wegens arbeidsonbekwaamheid moet worden berekend.

Het verlofgeld wordt immers op basis van het bruto-loon van het vorige jaar berekend en het bedrag daarvan wordt dus beheerst door de arbeidsbekwaamheid van de rechthebbende.

O. M. en Pauwels b.p. t/ De Wilde.

Overwegend dat het hoger beroep door De Wilde Raymond en De Wilde Henri, verweerders op de eis van de burgerlijke partij Pauwels, tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegend dat in den huidige stand der zaak nog enkel over dien eis te beslissen valt in zover hij strekt tot vergoeding van schade a) wegens werkonbekwaamheid sedert 1 Januari 1949, b) uit hoofde van pijn en smart;

Wat de stoffelijke schade door loonverlies aangaat :

Overwegend dat het besluit van de deskundigen, wat duur en graad van des slachtoffers werkonbekwaamheid betreft, door beide partijen is aanvaard en de betwisting enkel over het basisloon loopt en meer in het bijzonder over de vraag of de bijdrage voor Maatschappelijke Zekerheid, een compensatievergoeding van 50 centiem per uur en het verlofgeld daarin te begrijpen zijn;

Bijdrage voor maatschappelijke zekerheid :

Overwegend dat het ten aanzien van bedoeld geschildpunt niet volstaat dat deze bijdrage van den werknemer van zijn loon wordt afgehouden en dus deel uitmaakt van de vergoeding zijner prestaties;

Overwegend dat als bestandsdeel van de grondslag op dewelke de schadevergoeding uit hoofde van werkonbekwaamheid naar verhouding derzelve te berekenen is, vanzelfsprekend enkel die verdiensten kunnen in acht genomen worden, welke ten gevolge van die ongeschiktheid tot persoonlijken arbeid een evenredige vermindering ondergaan;

Overwegend dat zulks voorzeker het geval niet is met de bijdrage voor Maatschappelijke Zekerheid;

Overwegend dat immers het voordeel voor den werknemer van dit aan de bron ingehouden deel van zijn loon enkel bestaat — zoals trouwens uit de bepaling zelf volgt — in het zekerstellen van zijn maatschappelijke toestand;

Overwegend dat zo weliswaar die zekerheid — in strijd met wat de appellanten beweren — niet onafhankelijk is van de werkonbekwaamheid en b.v. de werkman, die tengevolge van gedeeltelijke onbekwaamheid tot werken, nog slechts een loon beneden het wettelijk minimum verdient, van werkloosheidsvergoeding verstoken is (art. 75,75 sexies van het inrichtingsbesluit van het werklozenfonds), het op gebied van maatschappelijke zekerheid gebeurlijk aldus te lijden verlies, wel in zijn ontstaan als een gevolg van de werkonbekwaamheid voorkomt, doch voor zijn bedrag in geen de minste mate bepaald wordt door een met de graad van de werkonbekwaamheid in verhouding staande aandeel van het ingehouden loon;

Overwegend dat terloops hierbij nog aan te stippen valt dat bedoeld verlies, uit aanmerking van het uiteraard wisselvallig karakter van de gebeurtenissen, tegen welker gevolgen de bijdrage waarover het gaat 's werknemers maatschappelijken toestand waar-

borgt, noch met zekerheid te voorzien, noch waardeerbaar is ;

Compensatievergoeding :

Overwegend dat wat de periode van tijdelijke gedeeltelijke werkonbekwaamheid aangaat, appellanten accoord gaan om de schade wegens winstderving te vergoeden op basis van 0.50 frank per uur boven het gewoon loon, zoals reeds toegekend door het vonnis a quo, waarin geïntimeerde berust;

Overwegend anderzijds, wat de vergoeding uit hoofde van bestendige gedeeltelijke werkonbekwaamheid betreft, appellanten te recht opwerpen dat geïntimeerde's aanspraak op een zelfde verhoging van het basisloon op geen wettelijke grond steunt;

Overwegend dat inderdaad, na de opeenvolgende voorlopige regimes van compensatiebons (Besl. Reg. 12 November 1947), compensatieuitkering (Besl. Reg. 6 Juli 1948) en enige compensatiepremie (Staatsblad 3 December 1950 blz. 8454-8455 en 13 Januari 1951, blz. 202-203) wegens stijging van de prijzen van sommige voedingsproducten, de loonschalen thans aan de schommeling van het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen zijn gekoppeld en die schommelingen, zo wat richting als wat omvang betreft, al te wisselvallig zijn om op grond derzelve voor het berekenen van de vergoeding der toekomstige schade door bestendige werkonbekwaamheid, aan het basisloon enige wijziging te brengen;

Betaald verlof :

Overwegend dat het principe van het betaald verlof vast in de sociale wetgeving is opgenomen;

Overwegend dat het verlofgeld op basis van het bruto loon van het vorig jaar wordt berekend en zijn bedrag dus alleszins door de werkonbekwaamheid van den rechthebbende wordt beheerst;

Overwegend dat het verlofgeld dus wel als een bestandsdeel voorkomt van de grondslag waarop de vergoeding uit hoofde van werkonbekwaamheid, zo tijdelijke als bestendige, te berekenen is;

Overwegend dat geïntimeerde's netto maandloon van 2.850 frank onder inhouding van de bijdrage voor Maatschappelijke Zekerheid van 8%, aan een bruto jaarloon beantwoordt van 37.200 frank en het verlofgeld aldus op 1488 frank komt te staan;

Wat de zedelijke schade betreft :

Overwegend dat het Hof zich verenigt met de zienswijze van den eersten rechter, wat de begroting van de vergoeding wegens zedelijke schade betreft;

Over de gerechtelijke intresten en de kosten :

Overwegend dat de veroordeling tot betaling van de gerechtelijke intresten uiteraard bij de veroordeling tot betaling van de hoofdsom moet aansluiten en ene veroordeling in de drie vierden van die intresten geen zin heeft; dat hier dus enkel de intresten kunnen bedoeld zijn op de vergoeding van de drie vierden van de schade, waartoe appellanten zijn veroordeeld;

Overwegend dat insgelijks de veroordeling in de kosten in verwarde termen gesteld zijn;

Overwegend dat het geraden voorkomt de beschikkingen van het beroepen vonnis omtrent deze punten te verbeteren;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,

Gelet op de artikelen 1 en 2 van de wet van 30 Maart 1891, 1382 en 1384 B.W. 50 S.W.B., I, a en b van de wet van 25 October 1950 en art. 24 van de wet van 15 Juni 1935, telijck gegrond;

Alle verdere of strijdige conclusiën verwerpende:

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gedeeltelijck gegrond;

Bevestigt het beroepen vonnis, doch enkel wat de veroordeling in hoofdsom tot vergoeding van zedelijke schade aangaat;

Doet het te niet voor het overige; verbeterend:

Verwijst appellanten hoofdelijck om te betalen aan de burgerlijke partij als vergoeding van stoffelijke schade door loonverlies:

1° voor de periode van 1 Januari tot 31 Maart 1949 (2850 x 3) plus 240 plus 1488 : 4) of 9162 x 75% (graad werkonbekwaamheid) x 75% (graad verantwoordelijkheid) zijnde 5.153,62 frank;

2° van 1 Januari 1949 af:

Een jaarlijkse rente van (2850 x 12) plus 1488 of 35688 x 50% (graad bestendige werkonbekwaamheid) x 75% (graad verantwoordelijkheid), zijnde 13.383 frank, betaalbaar bij maandelijke stortingen van een twaalfde, dit alles met de gerechtelijke intresten sedert 8 November 1948;

Verwijst appellanten insgelijks in de gerechtelijke intresten sedert denzelfden datum over het saldo van de vergoeding voor zedelijke schade;

Ontzegt het meer gevorderde.

Verwijst appellanten hoofdelijck in drie vierden en de burgerlijke partij in het overige vierde van de kosten van beide instantiën.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 3 Juli 1953

Voorzitter: M. De Walque

Raadsheren: M.M. Moeneclay en Santenaire

Advocaat-Generaal: M. Vanhoudt

Advocaten: Mrs Standaert en De Vynck

Wegenverkeer. — Onbewaakte overweg. — Geen nalatigheid van de Spoorwegen. — Geen schade wegens vertraging van een motortrein.

Het bestaan van een onbewaakte overweg levert op zichzelf geen fout of nalatigheid van de Directie van de Spoorwegen op, daar normaal daaruit geen gevaar kon ontstaan voor de bestuurder van een motorrijtuig, die overeenkomstig artikel 42 van het Algemeen Wegenverkeersreglement voorzichtig rijdt en zijn snelheid zodanig matigt, dat hij tijdig kan stoppen, indien een trein aankomt.

De omstandigheid, dat de waarschuwborden « Onbewaakte spoorwegovergang » wegens de roest niet meer leesbaar waren en de Spoorwegen verzuimd hadden de gebruikelijke palen te plaatsen om de machinist te waarschuwen, dat hij een onbewaakte overweg nadert, is in het onderhavige geval zonder invloed geweest op de aanrijding, daar zowel de bestuurder van de aanrijdende vrachtauto als die van de aangereden motortrein bekend waren met de plaatselijke toestand.

Ten gevolge van de door het ongeval veroorzaakte treinvertraging lijdt de N.M.B.S. slechts schade, wanneer het gaat om een stoomlocomotief, omdat gedurende het stilstaan kolen moeten verbruikt wor-

den om de stoomdruk op peil te houden, wat niet het geval is met een motortrein.

O.M. en N.M.B.S., b.p. t/ Dierickx
en Dierickx t/ Delory en N.M.B.S.

Overwegende dat Dierickx in zijn hoedanigheid van verdachte en van burgerlijke partij evenals de N.M.B.S. en het Openbaar Ministerie tijdig en op geldige wijze in hoger beroep gekomen zijn;

Overwegende dat de verjaring der sub litt. C-1 en 2 te laste gelegde overtredingen van het Algemeen Wegenverkeersreglement door het beroep van het Openbaar Ministerie dd. 7 Juli 1952 gestuit is;

Overwegende dat door het onderzoek en bij de behandeling der zaak vóór het Hof de door de eerste rechter ten laste van de verdachte bewezen verklaarde feiten bewezen zijn gebleven;

Overwegende dat het inderdaad uitgemaakt blijft, dat de aanrijding door de schuld van verdachte werd veroorzaakt, daar hij niettegenstaande zijn gezichtsvelde enigszins beperkt was door de aldaar staande bomen en struik, reeds vanaf 36 meter van het spoor, waarop het ongeval zich voordeed, in de richting waaruit de motortrein aangereden kwam, een zicht had van dit spoor op een lengte van 42 meter, zicht dat naargelang hij het spoor op 17, 11 en 6 meter naderde, respectievelijk 43, 160 en 200 meter bedroeg;

Overwegende daarenboven dat dient opgemerkt te worden dat verdachte, die onmiddellijk na de feiten aan de Rijkswacht verklaarde de motortrein op korten afstand te hebben zien afkomen, ter zitting van de eerste rechter preciseerde de motortrein niet gezien te hebben; dat rekening houdend met wat voorafgaat en de omstandigheid dat verdachte vertrouwd is met de plaats des ongevals, er met de eerste rechter dient te worden aangenomen dat verdachte niet oplettend is geweest en zich niet vergewist heeft of de doorgang voor hem vrij was;

Overwegende dat de door de eerste rechter wegens de samengevoegde feiten A, B en C en D uitgesproken straf als een gepaste betegeling voorkomt en derhalve dient bevestigd te worden;

Ten aanzien van de rechtstreekse dagvaarding door verdachte gericht tegen Delory en de N.M.B.S.:

Overwegende dat uit de hierboven aangehaalde omstandigheden reeds blijkt dat de ganse schuld voor het ongeval op verdachte rust; dat in het bijzonder het feit van het voortbestaan van de onbewaakte overweg, waarvan sprake, op zichzelf van de kant van rechtstreeks gedaagde Delory, geen fout of nalatigheid oplevert, daar het normaal gebruik ervan zonder gevaar kan geschieden voor een bestuurder die overeenkomstig artikel 42 van het Algemeen Wegenverkeersreglement voorzichtig is en zijn snelheid zo matigt dat hij kan stoppen, indien een trein aankomt;

Overwegende dat de omstandigheid dat de verwittigingsborden voorzien van de melding « Onbewaakte spoorwegovergang » wegens de roest niet meer leesbaar waren en de spoorwegen verzuimd had de gebruikelijke palen te plaatsen, die de machinist ervan moet verwittigen, dat hij een onbewaakte overweg nadert, in casu, zelf in de veronderstelling dat die gebreken aan een persoonlijke fout van rechtstreeks gedaagde te wijten zijn, zonder invloed waren op de aanrijding, daar zoals reeds hoger opgemerkt verdachte met de plaats des ongevals vertrouwd was, hetgeen insgelijks het geval was voor de machinist van de aangereden motortrein;

Overwegende dat dienvolgens met de eerste rechter

dient te worden aangenomen dat de feiten, ten laste van de rechtstreeks gedaagde gelegd, niet bewezen zijn;

Ten aanzien der civiele eisen :

Overwegende dat aangezien geen schuld van rechtstreeks gedaagde bewezen is, er geen grond is tot verdeling der verantwoordelijkheid;

Bedrag der schade, door de burgerlijke partij N.M.B.S. geleden :

1) Herstelling der schade aan het materiaal :

Overwegende dat deze burgerlijke partij uit dien hoofde een vergoeding vordert van :

a) voor stoffen	985 fr.
b) voor lonen	13.610 fr.

samen :	14.595 fr.
---------	------------

Overwegende dat de N.M.B.S. om dit bedrag te rechtvaardigen aanvoert, dat de herstellingen door haar personeel uitgevoerd werden, derwijze dat de kosten ervan berekend werden, rekening houdend met haar organisatie, daarin begrepen de algemene bedrijfskosten van gans het net;

Overwegende dat verdachte niet in de gelegenheid is geweest de schade op tegenspraak te doen vaststellen, dat hij nochtans de omvang ervan, zoals beschreven in de nota van de N.M.B.S. dd. 24 October 1951, niet betwist;

Overwegende dat uit die nota blijkt dat deze burgerlijke partij de kosten dier herstellingen respectievelijk berekent op :

A. werkelijke kostprijs	9.506 fr.
B. gefactureerd voor derden	14.593 fr.
C. gefactureerd aan aangesloten verzekeringsmaatschappijen	7.051 fr.

Overwegende dat, hiermede rekening houdend, met de eerste rechter mag aangenomen worden dat de door de N.M.B.S. werkelijk geleden schade op 7.051 fr. dient te worden bepaald;

2) Schade wegens treinvertraging :

Overwegende dat uit de berekening, uitgaande van de N.M.B.S. (note de calculs joints à l'avis n° 74 du 29 août 1948, concernant les retards des trains imputables à des particuliers), blijkt dat de maatschappij slechts schade wegens vertraging ondergaat, wanneer het gaat om stoomlocomotieven, daar er tijdens de stilstand kolen moeten gebruikt worden om de stoomdruk op peil te houden, wat niet het geval was voor de beschadigde trein, waarvan de motor ogenblikkelijk tot stilstand kan gebracht worden;

Overwegende dat noch uit de gegevens van de bundel noch uit de inlichtingen verstrekt door de N.M.B.S., blijkt dat de trein Jemappes-Merelbeke, die op het door de auto versperde spoor reed en een vertraging van 2,30 u. onderging, met stoom gedreven werd;

dat er dus met de eerste rechter moet besloten worden, dat deze burgerlijke partij niet bewijst door de vertraging van beide treinen enige schade te hebben geleden;

Om deze redenen,

Het Hof,

rechtdoende bij verstek ten aanzien van Delory en op tegenspraak ten aanzien van de andere partijen;

Ontvangt de hogere beroepen en erop beslissend, alle verdere of strijdige conclusiën als ongegrond verwerpend;

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen zowel op strafrechtelijk als op burgerlijk gebied;

Verwijst verdachte in de kosten van hoger beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 8 Januari 1954

Voorzitter : M. De Necker

Rechters : M.M. Moerenhout en Dujardin

O.M. : M. Vergote

Advocaat : Mr Tremmery

Ontkenning van vaderschap. — Aanvangspunt van de in art. 313 lid 2 B.W. bedoelde termijn van driehonderd dagen.

De in artikel 313 lid 2 B.W. bedoelde termijn van 300 dagen neemt een aanvang op de dag van de rechterlijke beslissing, waarbij aan de vrouw is toegelaten een afzonderlijk verblijf te houden, niet op de dag, dat het proces-verbaal van niet-verzoening is opgemaakt door de Voorzitter van de Rechtbank. Zulks blijkt zowel uit de tekst als uit de geest en de wordingsgeschiedenis van de wet. Er is geen reden van maatschappelijke wenselijkheid om anders te oordelen.

L. t/ V. en L.

Overwegende dat de vordering strekt om voor recht te horen zeggen dat eiser de vader niet is van L. J. M. A., geboren te R., de 14-9-1953 uit V. M. H., en ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand te Rekkem als hebbende eiser tot vader; dienvolgens te horen bevelen dat voornoemd kind, L. J. M. A., niet deel uitmaakt van de familie van eiser en zijn naam niet zal mogen dragen;

Overwegende dat verweerders, alhoewel behoorlijk gedagvaard, geen pleitbezorger hebben gesteld en dus verstek hebben laten gaan;

Overwegende dat eiser zijn vordering doet steunen :
1° in de eerste plaats op de beweerde toepassing van artikel 313, lid 2 B.W., hetwelk de ontkenning door enkele verklaring kent;

2° in de tweede plaats op de beweerde fysieke en zedelijke onmogelijkheid van gemeenschap;

Overwegende dat de wet de ontkenning door enkele verklaring toelaat, wanneer er scheiding van tafel en bed tussen de echtgenoten bestaat of zelfs indien er slechts een eis tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed is ingesteld en het kind : a) geboren is 300 dagen na de beslissing, waarbij de vrouw gemachtigd is een afzonderlijke woonplaats te hebben; b) geboren is minder dan 180 dagen na de uiteindelijke afwijzing van de eis of na de verzoening;

Dat de wet anderzijds de ontkenning door het bewijs van niet-vaderschap toelaat : a) hetzij door de natuurlijke onmogelijkheid van gemeenschap, voortspruitende uit de verwijdering van de man, hetzij uit enig toeval, waardoor hij in de natuurlijke onmogelijkheid geweest is om gemeenschap te hebben met zijn vrouw; b) hetzij wegens het verborgen houden van de geboorte van het kind, gepaard gaande met het overspel van de vrouw, in welk geval hij zal worden toegelaten tot het bewijs van alle feiten van aard aan te tonen, dat hij de vader van het kind niet is; complex van feiten dus door zekere rechtsleer ten onrechte betiteld als de zedelijke onmogelijkheid van gemeenschap uitmakende (Planiol en Ripert : Dr. Civ. T I, n° 804; De Page : Dr. Civ., T. I, n° 1084; Josserand : Dr. Civ. T I, n° 1053; Kluyskens, VII, 2° druk, n° 543, n° 1°, B.);

Overwegende dat dit laatste bewijsmiddel steunt op de overweging dat de vrouw, wier kind door de echtgenoot verwekt werd, geen enkel belang er bij heeft voor deze laatste de geboorte verborgen te houden,

zodat iedere handeling of gedraging om deze geboorte aan zijn kennis te onttrekken als een bekentenis tegen haar mag worden verklaard;

Overwegende eindelijk dat, zoals hier hoger reeds werd opgemerkt, het bewijs van het overspel van de vrouw en van het verborgen houden van de geboorte eerst moet geleverd worden door de man, eer hij ontvankelijk zal zijn de feiten te bewijzen, die de zogenaamde zedelijke onmogelijkheid van gemeenschap moeten aantonen;

Toepassing :

1° Wat betreft de termijn voor het instellen van de actie :

Overwegende dat ingevolge artikel 316 B.W. de man in de verschillende gevallen, waarin hij toegelaten wordt de actie tot ontkenning van vaderschap in te stellen, zulks moet doen binnen de maand na de geboorte van het kind, indien hij zich ter plaatse bevond, waar het kind geboren werd, en binnen de twee maanden, te rekenen van zijn terugkeer, indien hij tijdens de geboorte afwezig was; d.w.z. zich niet bevond ter plaatse, waar het kind geboren werd, of nog binnen de twee maanden na de ontdekking van het bedrog, indien de geboorte voor hem is verborgen gehouden;

Overwegende dat het kind L. J. M. A., geboren is de 14-9-1953 te R., woonplaats van eiser en eerste verweerster;

Overwegende dat de vordering werd ingesteld bij exploit van deurwaarder H. Van Biervliet te Kortrijk dd. 29-9-1953;

Overwegende derhalve dat de vordering binnen de wettelijke termijn werd ingesteld;

2° Wat betreft de gegrondheid der actie :

Overwegende dat eiser zich in de eerste plaats beroept op artikel 313 lid 2 B.W. om er uit af te leiden, dat hij gerechtigd is bij eenvoudige verklaring het vaderschap van voornoemd kind te ontkennen;

Overwegende dat hij om deze vordering te staven, inroept, dat hij op 13 Juni 1952 een verzoekschrift tot echtscheiding heeft ingediend bij de heer Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, steunend op het feit, dat zijn echtgenote sedert begin Januari 1952 en wellicht reeds vroeger intieme betrekkingen zou hebben onderhouden met een zekere G.; dat hij tevens beweert dat hij vanaf begin Januari 1952 van zijn echtgenote zou gescheiden leven;

Overwegende dat hij, verder argumenterend, aanvoert dat het P.V. van niet-verzoening, opgesteld door de heer Voorzitter dezer Rechtbank op 4-7-1952 de eerste dag inluidt van de in artikel 313 lid 2 B.W. bepaalde termijn van 300 dagen en dat het kind geboren is op 14-9-1953, dus meer dan 300 dagen na voornoemde datum van 4-7-1952, de ontkenning door eenvoudige verklaring zou gerechtvaardigd en gegrond zijn;

Overwegende dat eiser om zijn stelling te steunen zich beroept op een arrest van het Hof van Beroep te Gent, 1° Kamer, dd. 9-3-1951 (Pas. 1952, II, p. 1), waar inderdaad de stelling wordt gehuldigd dat : « l'épouse en instance de divorce n'est pas tenue de se faire autoriser par la justice à choisir une résidence en dehors du domicile conjugal; que les parties peuvent tout aussi bien convenir entre elles de cette résidence et que le consentement du mari dans le choix de sa femme peut résulter de son approbation tacite », en verder : « que l'abstention de l'appelant au cours de la procédure de solliciter en justice une nouvelle résidence pour son épouse, impliquant de sa part un consente-

ment tacite à la résidence choisie par elle. » — « qu'à défaut d'autorisation judiciaire expresse quant au choix d'une résidence séparée, inutile en raison du consentement tacite des époux, il y aurait lieu de considérer le procès-verbal de non conciliation comme le point de départ du calcul des trois cents jours dont question à l'article 313, alinea 2 du Code Civil. »;

Overwegende dat de Rechtbank deze zienswijze niet kan delen :

Overwegende dat ingevolge de bepaling van art. 313 lid 2 B.W., ingevoerd door de wet van 20-3-1927 : « In geval van vonnis of zelfs van eis tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed de man kan ontkennen dat het kind, geboren 300 dagen na de beslissing, waarbij de vrouw wordt gemachtigd een afzonderlijke woonplaats te hebben..., zijn kind is... »;

Overwegende dat ons juridisch stelsel gesteund is op de vaderlijke afstamming; dat, gelet op de moeilijkheid van bewijs, zoniet op de onmogelijkheid ervan, de Wetgever hierin heeft voorzien door een wettelijk vermoeden op te nemen in artikel 313 B.W.; dat dit vermoeden er een « juris tantum » is, doch van een speciale aard, in die zin dat, zo het tegenbewijs niet verboden is, dit nochtans slechts mogelijk is in de strikte voorwaarden, door de Wetgever gesteld, wat trouwens noodzakelijk is wil men het juridische systeem van de vaderlijke afstamming niet ondermijnen aan de basis zelf;

Overwegende dat artikel 313 lid 2 B.W. echter aanneemt dat, indien de echtgenoten door een rechterlijke beslissing van de verplichting tot samenwonen voor de vrouw en van de verplichting voor de man zijn echtgenote te ontvangen ontslagen zijn geworden, het vermoeden van artikel 313 B.W. bijzonder broos wordt, zodat het kan worden omvergeworpen door een eenvoudige verklaring van niet-vaderschap van de echtgenoot; dat echter het toekennen van deze mogelijkheid geen enkele omslachtigheid noch dubbelzinnigheid toelaat; dat zulks trouwens de reden is, waarom de Wetgever uitdrukkelijk heeft gewild, dat een werkelijke rechtsvordering worde gevolgd met als voorwerp de opheffing gedurende de rechtspleging van de verplichting van samenwoning;

Dat de wordingsgeschiedenis van de wet hieromtrent geen twijfel toelaat;

Dat inderdaad het oorspronkelijk wetsvoorstel enkel het geval beoogde van een vonnis van echtscheiding of scheiding van tafel en bed, terwijl de Senaatscommissie van Justitie oordeelde dat er aanleiding toe was de toepassing van de overwogen bepaling uit te breiden tot de echtscheidingsprocedures, mits echter een rechterlijke beslissing aanwezig was;

Dat dientengevolge de verslaggever van het wetsvoorstel in de Senaat in uitdrukkelijke termen zegt :

« Lorsqu'il y a une décision de justice autorisant la femme à avoir un domicile séparé, les trois cent jours doivent être comptés à partir de cette décision, aussi bien en cas de divorce que de demande en séparation de corps » (Rapp. de Mr Braun, Ann. Parl. Sénat 14 mars 1911, p. 214); dat het verslag in de Kamer van Volksvertegenwoordigers even formeel is : « Sera ce le moment où la décision autorisant la femme à avoir un domicile séparé de celui de son mari aura été prononcée ou bien le moment où cette décision se sera trouvée définitivement coulée en force de chose jugée qu'il faudra envisager pour savoir si l'on sera ou non en dehors du délai pendant lequel le désaveu ne pourra plus avoir lieu? Le texte ci-dessus ne spécifie rien de particulier à cet égard parce qu'il se réfère au droit commun; c'est le moment où la femme pourra régulièrement, légalement, commencer à user de l'autorisation qu'elle tiendra d'une décision de justice qu'il

taudra prendre en considération et nul autre. » (Rapp. de Mr Hays, Doc. parlem. Ch. des reprs. 1 juin 1911, n° 167, p. 7);

Overwegende derhalve dat niet te betwisten valt, dat de Wetgever een niet omslachtige beslissing van de opheffing van de verplichting tot samenwonen heeft beoogd en een vertrekpunt, vrij van discussie, voor de termijn van de 300 dagen, na dewelke het kind zal kunnen ontkend worden door eenvoudige verklaring van de echtgenoot van zijn moeder; dat zowel de wettekst als de geest van de Wet geen andere interpretatie mogelijk laten;

Overwegende wellicht dat aan het recht een zekere bewegingsmogelijkheid moet gelaten worden om zich langs jurisprudentiële weg aan te passen aan de evolutie van de toestanden en de zeden; dat nochtans deze noodzaak niet toelaat aan de rechter zich in de plaats van de Wetgever te stellen, daar waar deze laatste zijn wil formeel heeft uitgedrukt;

Overwegende dat ten deze de Wetgever geen leemten heeft achtergelaten, welke een aanvulling langs jurisprudentiële weg om zouden vergen ten einde, gelet op de noodtoestand, te voorzien in wantoestanden welke de teksten niet beteugelen; dat de bepaling van artikel 313 lid 2 B.W., niet in onbruik is gevallen en ook geen uitbreidende interpretatie eist om wille van de maatschappelijke evolutie;

Overwegende wel is waar, dat het oude artikel 268 B.W., waarbij werd bepaald dat de Rechtbank een afzonderlijk verblijf zou toewijzen aan de echtgenote gedurende de rechtspleging tot echtscheiding, opgeheven werd door het K.B. 7-2-1936, artikel 7, doch dat zulks verder ogenschijnlijk is; dat inderdaad het verslag aan de Koning vermeldt dat het nieuwe art. 268, in de plaats gesteld van het oude artikel 268 B.W., van algemene strekking is en aan de rechter in Kortgeding zal toelaten een afzonderlijke verblijfplaats aan de vrouw op te leggen, doch er hem geen verplichting van maakt, daar de ondervinding geleerd heeft, dat het oude artikel 268 B.W. dode letter bleef in de gevallen waarin de echtgenoten deze verblijfplaats niet aanwezen, zodat de rechtbank zich ertoe moest beperken de vrouw uit te nodigen een behoorlijke verblijfplaats te kiezen bij gebreke nopens deze ingelicht te zijn;

Dat zulks de reden is, waarom de strenge sancties van artikel 269 B.W. behouden zijn gebleven, terwijl de vaststelling van de afzonderlijke verblijfplaats vergemakkelijkt is geworden, daar deze kan verzocht worden van de rechter in kortgeding vanaf het indienen van het verzoekschrift;

Dat de vaststelling van dit afzonderlijk verblijf van de rechter in kortgeding zal kunnen worden verzocht zowel door de man als door de vrouw en zulks ofwel door het rechtstreeks dagvaarden van de echtgenote in kortgeding ofwel langs de weg om van de wedereis; dat inderdaad de verplichting van de man om zijn echtgenote te ontvangen in de echtelijke woning en die van de echtgenote om met haar man samen te wonen (artikel 214 B.W.) samenvallen;

Overwegende derhalve dat aan de verdwijning van het oude artikel 268 B.W. geen enkel argument kan worden ontleend om er uit af te leiden dat het vertrekpunt van de termijn van 300 dagen bepaald door artikel 313 lid 2 B.W., dient te worden gewijzigd; dat wel integendeel zou kunnen besloten worden uit de onthouding van de man om rechterlijk aan zijn echtgenote een afzonderlijk verblijf te doen toewijzen, dat hij zich niet wenst te beroepen op de eventuele mogelijkheid van ontkenning door eenvoudige verklaring, hem toegekend bij artikel 313 lid 2 B.W.;

Overwegende dat aan al deze argumenten nog zou kunnen worden toegevoegd dat de Wetgever het ver-

trekpunt van de termijn van de 300 dagen had kunnen vaststellen op de datum van het proces-verbaal van niet-verzoening, doch dat, indien hij het niet gedaan heeft, zulks zijn reden vindt in het feit dat bewuste datum dezelfde zekerheid niet biedt als die van een rechterlijke beslissing; dat inderdaad de oproeping van de partijen om voor de rechter in verzoening te verschijnen bij verzoekschrift tot echtscheiding door een gewone zendbrief geschiedt, zodat de rechter geen enkele zekerheid heeft nopens het adres op hetwelk de zending wordt doorgestuurd, noch nopens de afgifte daarvan aan de geadresseerde;

Dat daarentegen de dagvaarding in kortgeding gebeurt bij deurwaardersexploot; dat de deurwaarder eventueel het opgegeven adres zal nagaan, zal vermelden of het afschrift van de acte aan de geadresseerde wordt overhandigd ofwel aan een derde, welke hij desgevallend zal noemen; het afschrift van de acte zal overhandigen in geval van afwezigheid van de belanghebbende of bij weigering of onmogelijkheid van de bureu om de originele acte te tekenen aan de burgemeester ten einde haar te doen toekomen aan de partij, voor wie zij is bestemd; ten slotte het eventuele antwoord zal vermelden dat de betrokkene heeft gegeven;

Overwegende verder dat, zo om welke reden ook de bij postbrief in verzoening uitgenodigde partij niet tegenwoordig is bij haar naamafroeping, het proces-verbaal van niet-verschijning zonder meer zal worden afgesloten; dat daarentegen, indien de gedagvaarde partij voor de rechter in kortgeding, vrijwillig of onvrijwillig verstek laat gaan, hierop een gemotiveerde beslissing zal volgen, welke haar zal worden betekend en tegen dewelke het haar zal mogelijk zijn verzet te doen of hoger beroep in te stellen;

Overwegende ten slotte en steeds in dezelfde gedachtengang, dat artikel 239 bis B.W. bepaalt dat de Voorzitter in zekere gevallen vrijstelling zal kunnen verlenen van de persoonlijke verschijning, voorgeschreven door artikel 236 B.W., en van de formaliteiten, voorzien door de artikelen 237 tot en met inbegrip van artikel 239 B.W.; in welke gevallen de vordering en de stukken onmiddellijk aan de Rechtbank in Raadkamer zullen worden onderworpen;

Overwegende dat uit hetgeen hierboven is uiteengezet ten overvloede blijkt welke betwistingen al uit deze verscheidene omstandigheden kunnen voortspruiten en hoe wisselvallig de keus is van de datum van de verschijning in verzoening als ingeroepen vertrekpunt van de in artikel 313 lid 2 B.W. bepaalde termijn van de 300 dagen;

Overwegende derhalve dat moet worden besloten dat zowel de wettekst als de uitgedrukte intentie van de Wetgever een rechterlijke beslissing eisen als vertrekpunt voor de termijn, bepaald in artikel 313 lid 2 B.W.; dat het K.B. van 7-2-1936 (nieuw artikel 268 B.W.) noch expliciet noch impliciet van deze regel heeft willen afwijken en ten slotte geen enkele verandering in de zeden of omvorming van de moderne samenleving de jurisprudentiële aanpassing bij wijze van interpretatie van artikel 313 lid 2 B.W. rechtvaardigen in de zin van een wijziging van het vertrekpunt van de termijn, door bewust artikel vastgesteld, voornamelijk dat een rechterlijke beslissing vlugger als voorheen kan worden bekomen ingevolge de nieuwe bevoegdheid van de rechter in kortgeding in zake voorlopige maatregelen;

Overwegende dientengevolge dat in de eerste plaats het door eiser gevorderde als niet ontvankelijk dient te worden afgewezen;

Overwegende dat de eis tot ontkenning in de tweede

plaats gesteund is op de beweerde natuurlijke en zedelijke onmogelijkheid van gemeenschap;

Overwegende dat eiser om zijn vordering aldus te zien ingewilligd naar luid van artikel 313 lid 1 B.W. bewijzen moet:

a) dat zijn vrouw zich gedurende de tijd van ontvangen heeft schuldig gemaakt aan overspel;

b) dat zij hem de geboorte van het kind heeft verborgen gehouden;

c) alle andere feiten van aard te rechtvaardigen dat hij de vader van het kind niet is;

a) Wat betreft het overspel:

Overwegende dat het overspel, waarvan het bewijs wordt geleverd, moet hebben plaats gehad in de wettelijke periode van de ontvangenis van het kind, zijnde tussen de 300^e en de 180^e dag vóór de geboorte van het kind; dat deze periode in het onderhavige geval loopt van 19-11-1952 tot 19-3-1953;

Overwegende dat verweerster veroordeeld werd door de Correctionele Kamer van de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk op 3-3-1953 wegens overspel gepleegd tussen Augustus en 15-12-1952 met de genaamde G. A.; dat nu het kind geboren is op 14-9-1953, het overspel kan gepleegd zijn in de periode van zijn ontvangenis;

b) Wat betreft het verborgen houden van de geboorte:

Overwegende dat ten deze het bewijs moet worden geleverd van frauduleuse middelen door de vrouw met de bedoeling de kennis van de geboorte voor de echtgenoot te verbergen (Laurent: Dr. Civ., T. III, n° 372; Arntz: Dr. Civ. T I, n° 503; De Page: Dr. Civ. T I, n° 1084; Hof Gent, 22-11-1898, Pas. 1899, II, p. 170; Bg. Rb. Gent, 15-1-1913, Pas. 1913, III, p. 345; Hof Brussel, 23-11-1899, Pas. 1900, II, p. 92); dat zulks derhalve bepaalde en positieve feiten veronderstelt, waaruit de bedoeling van de vrouw mag worden afgeleid de geboorte van het kind aan de kennis van de man te onttrekken; dat nochtans de werkelijke verduiking van de geboorte niet wordt vereist, maar enkel de betrachtning van de vrouw de geboorte verborgen te houden (Arntz: Deel 1, n° 508; Kluyskens: Bd. VII, 2° dr., n° 543, 1°, B); dat derhalve het enkele feit, dat de geboorte plaats zou hebben gehad buiten de echtelijke woning en buiten het weten om van de echtgenoot, het door de wet vereiste verborgen houden van de geboorte niet uitmaakt;

Overwegende dat het verborgen houden van de geboorte een feitenkwestie is, die aan de beoordeling van de rechtbanken is overgelaten (Cass. 22-7-1875, Pas. 1875, I, 370);

Overwegende dat eiser van de kant van zijn echtgenote echter geen enkel positief feit inroep;

Dat anderzijds blijkt uit het overgelegde afschrift van de strafbundel, welke aanleiding gaf tot de veroordeling wegens overspel van thans verweerster, dat L. E., thans eiser, zich op 14 Augustus 1952 naar de Rijkswachtbrigade te R., localiteit waar hij gevestigd was evenals zijn echtgenote, begaf om een vorige klacht op 2-7-1952 door hem tegen zijn echtgenote wegens overspel ingediend, te bevestigen en bij deze gelegenheid zelf bekende vernomen te hebben, dat de minnaar van zijn vrouw, met name G. A., nu en dan eens de nacht doorbracht in de woning te R., waarin zij verbleef; dat de opstellers van het P.V. n° 548 dd. 14-8-1952 vermelden: « dat het algemeen bekend is dat G. A. betrekkingen onderhoudt met de echtgenote van L. E., de genaamde V. M.; en dat « wat betreft V. M., deze reeds in vergevorderde staat van zwangerschap is »;

c) Wat betreft de overige feiten van aard te bewijzen dat eiser de vader van het kind niet is:

Overwegende dat, zoals reeds hierboven is gezegd,

het bewijs van het overspel van de vrouw en van het verborgen houden van de geboorte eerst moet geleverd worden door de man, eer hij ontvankelijk zal zijn de feiten te bewijzen, door zekere auteurs verzameld onder de benaming « zedelijke onmogelijkheid van gemeenschap » (cfr. supra);

Overwegende dat eiser in zijn dagvaarding van 15-10-1953 en in zijn besluiten van 20-11-1953 er zich hoofdzakelijk toe beperkt de onophoudelijke feitelijke scheiding der echtgenoten sedert begin 1952 in te roepen; dat de overige ingeroepen feiten, namelijk de dubbele klacht wegens overspel, de veroordeling wegens overspel van 3-3-1953 en het indienen op 13-6-1952 van het inleidend verzoekschrift tot echtscheiding bewezen zijn;

Dat het feit, dat de echtgenoten feitelijk gescheiden waren en sedert lang in onmin leefden een bewijselement van de zedelijke onmogelijkheid van gemeenschap kan uitmaken (Kluyskens, ibid. supra); dat echter dit feit evenals de overige in de vorige alinea vermelde onvoldoende zijn om op zichzelf het niet-vaderzijn van eiser te bewijzen; dat ze er echter zouden toe bijdragen de vermoedens te versterken, welke zouden voortvloeien uit het reeds bewezen overspel en uit het vooraf nog te bewijzen verborgen houden van de geboorte, zodat deze drie elementen, verenigd — eens vastgesteld — een voldoende zekerheid voor de Rechtbank zouden uitmaken (De Page: Dr. Civ. T, I, p. 936; Baudry-Lacantinerie: Dr. Civ. T IV, n° 495 bis);

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Gehoord in zijn eensluidend advies, de heer H. Vergote, Substituut-Procureur des Konings;

Verleent verstek tegen verweerders bij gebreke te verschijnen; verklaart de in de eerste plaats ingestelde vordering niet ontvankelijk;

Verklaart enkel de in de tweede plaats ingestelde vordering ontvankelijk;

En vooraleer ten gronde te beslissen nopens deze in de tweede plaats ingestelde vordering, legt aan eiser op te bewijzen door alle middelen van rechte, getuigen inbegrepen, dat verweerster de geboorte van het kind, L. J. M. A. voor hem verborgen heeft gehouden of ten minste zulks getracht heeft;

Laat hem tevens toe door alle rechtsmiddelen te bewijzen dat de echtgenoten sedert begin 1952 onophoudelijk gescheiden hebben geleefd en sedert lang in onmin leefden, zulks als aanvullend feit van het reeds bewezen overspel en het vooraf te bewijzen feit van het verborgen houden der geboorte;

Benoemt de heer rechter W. Carsau om het getuigenverhoor voor te zitten;

Zegt dat bij belet van deze rechter in zijn vervanging zal kunnen worden voorzien bij bevelschrift van de heer Voorzitter;

Zegt dat het getuigenverhoor zal dienen te worden gehouden binnen de drie maanden volgend op de uitspraak van dit vonnis;

Houdt de beslissing omtrent de kosten aan.

NOOT: Verg. o.a. Hof Brussel, 14 Juni 1949, R.W. 1949-50, 199; Hof Gent, 9 Maart 1949, R.W. 1949-50, 119; Rb. Antwerpen, 19 Januari 1952, R.W. 1951-52, 1231; Rb. Leuven, 19 Januari 1953, R.W. 1952-53, 1466; Renard, Examen de jurisprudence; Revue Critique de jurisprudence belge, 1950, 245, en 1953, 213.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer — 5 Februari 1953

Voorzitter : M. De Smet
 Rechters : M.M. Loicq en de Baillie
 Referendaris : M. Cloquet
 Advocaten : Mrs. Delva en Delwiche

Schuldbekentenis. — Artikel 1326 B.W. — Grond van de in het tweede lid ten aanzien van kooplieden bepaalde uitzondering. — Betekenis van een door de schuldeiser gestelde aantekening op een titel, die steeds in zijn bezit gebleven is.

De in artikel 1326, tweede lid, B.W. gemaakte uitzondering op het voorschrift van het eerste lid, voor zover betreft kooplieden, berust niet op het vermoeden, dat dezen ongeletterd zouden zijn, doch op de gebruiken van de handel.

De aantekening van een bedrag door de schuldeiser gesteld op een titel, die steeds in zijn bezit gebleven is, wijst niet op de verschuldigdheid van dat bedrag boven het oorspronkelijk in de akte schuldig erkende, doch veeleer op de terugbetaling van het nader aangekende bedrag.

De Croock t/ Debruyne.

Overwegende dat de vordering tot de terugbetaling strekt van gelden, welke eiseres aan de echtgenoot van verweerster beweren te hebben geleend op 28 October tot een bedrag van 22.000 fr. en op 15 November 1948 tot een bedrag van 2.500 fr.;

Overwegende dat verweerster niet betwist dat de rechten en schulden van haar overleden echtgenoot overgegaan zijn voor de helft op haar zelfe en voor de wederhelft op haar minderjarige dochter, waarvan zij de wettige voogdes is;

Overwegende dat verweerster niet betwist dat haar echtgenoot, de heer Nestor De Croock, handelaar was;

dat de door hem aangegane schuld derhalve dient beschouwd te worden als hebbende een commercieel karakter, tenzij verweerster mocht bewijzen — wat zij niet doet — dat de oorzaak van de schuld niets met de handel te maken had (art. 2 laatste lid W.V.K.);

Overwegende dat verweerster wel is waar bij pleidooi staande houdt dat zij niet het civielrechtelijk karakter behoeft te bewijzen van een daad, waarvan zij zelfs het bestaan betwist;

Overwegende dat het juist is, dat het wettelijk vermoeden van commercieel karakter slechts op bestaande daden kan toegepast worden;

doch dat geen rechtsbepaling de rechter verbiedt de kwestie van dit bestaan eerst ten gronde na te gaan en te beslissen vooraleer zich uit te spreken wat betreft zijn bevoegdheid;

Overwegende dat het bestaan van de beweerde lening ten genoëge van recht bewezen is door de voorgebrachte schuldbekentenis, door de echtgenoot van verweerster getekend;

Overwegende dat verweerster ten onrechte oppert dat deze akte geen geldig bewijs van de lening kan opleveren, omdat zij niet aan de voorschriften beantwoordt van artikel 1326 van het B.W.;

dat dit artikel inderdaad zelf bepaalt dat de in zijn eerste lid voorgeschreven vormen, niet op kooplieden toepasselijk zijn;

dat de wetgever hierdoor in strijd met wat ver-

weerster dienaangaande beweert — niet ongeleerde lieden heeft beoogd;

dat de in het tweede lid van artikel 1326 bepaalde uitzondering twee groepen personen beoogt en dat de uitzondering, wat betreft de eerste groep, die der kooplieden, niet berust op het vermoeden dat zij ongeletterd zouden zijn, doch op een heel andere grond, te weten de gebruiken van de handel (De Page III, 814);

Overwegende dat verweerster in de derde plaats de leningsakte verdacht noemt en de werkelijkheid van de lening niet betwist, omdat zij van de lening onkundig werd gelaten, doch dat dit natuurlijk voorkomt, gezien de onenigheid, waarin zij met Nestor De Croock leefde;

Overwegende dat het feit, dat eisers niet eerder aangedrongen hebben op terugbetaling, niet bewijst dat de lening niet werkelijk geschiedde;

Overwegende dat de vordering aldus in principe gegrond voorkomt;

Overwegende dat de betwisting door verweerster van het bestaan van de schuld in de omstandigheden van de zaak en vermits verweerster beweert van de lening niets af te weten, ook de betwisting van het bedrag der lening impliceert;

Overwegende dat dit bedrag volgens de schuldbekentenis oorspronkelijk 22.000 fr. beliep;

Overwegende dat onderaan voormelde schuldbekentenis en helemaal op de kant (links) de volgende woorden voorkomen, klaarblijkend door eiseres zelfe geschreven: « 15.11.48 2.500 fr. »;

Overwegende dat die aantekening niet moet beschouwd worden als het bewijs van een bijkomende lening;

dat eisers, ware zulks het geval geweest, niet zouden hebben nagelaten een bijkomende uitdrukkelijke schuldbekentenis door de heer Nestor De Croock te doen tekenen, of alleszins zijn handtekening zouden geëist hebben onder de laconische vermelding « 15.11.48 2.500 fr. », of allermint het teken + of het woord « meer » vóór het cijfer 2.500 fr. zouden aangebracht hebben;

Overwegende dat de vermelding van 2.500 fr. van de hand van de leenster geschreven op de titel, welke steeds in haar bezit gebleven is, in de omstandigheden van de zaak veeleer wijst op een terugbetaling van dit bedrag op de geleende som (cfr. art. 1332 B.W.);

dat dit besluit moet worden gemaakt, te meer dat het bewijs voorgelegd door een andere geldlener, de heer Van Vlaanderen, wel laat vermoeden dat de heer Nestor De Croock sommige terugbetalingen heeft gedaan, vermits de som van 45.000 fr. oorspronkelijk in dit bewijs vermeld, naderhand gewijzigd werd in 40.000 fr.;

Overwegende dat de lening aldus slechts bewezen voorkomt ten belope van 22.000 fr. min 2.500 fr. of 19.500 fr.;

de Rechtbank,

Melding makende dat de artikelen 2 en 30 tot 42 der taalwet van 15 Juni 1935 werden nageleefd;

Verklaart de vordering ontvankelijk en, rechtdoende ten gronde, verwijst verweerster om aan eisers te betalen de som van negen duizend zeventienhonderd vijftig frank in eigen naam en negen duizend zeventienhonderd vijftig frank in haar hoedanigheid van moeder wettige voogdes van Mejuffer-Frieda De Croock, dit met de gerechtelijke interesten; wijst het meer gevorderde van de hand als niet gegrond;

Verwijst verweerster in de kosten van het geding.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

8e Kamer. — 14 October 1953.

Voorzitter : H. Deckers.

Referendaris : P. Cornet.

Advocaten : Mrs D'Hondt en Moreels (Aalst).

Koop en verkoop. — Verkoop op afbetaling met eigendomsvoorbehoud. — Geen beding van ontbinding wegens wanbetaling. — Ontbinding door onderlinge toestemming; terugnemning van de verkochte zaak door de verkoper. — Vernietiging krachtens art. 446 Fw.

Wanneer bij een verkoop op afbetaling niet uitdrukkelijk is bedongen, dat de overeenkomst zou zijn ontbonden wegens niet-betaling van vervallen wissels, is de verkoper ondanks het beding van eigendomsvoorbehoud niet gerechtigd bij wanbetaling zonder meer de geleverde zaak terug te nemen.

In het onderhavige geval is de overeenkomst door onderlinge toestemming van partijen ontbonden, toen de koper de gekochte zaak opnieuw in het bezit van de verkoper stelde. Deze ontbinding bij onderlinge toestemming is geschied na de dag van de staking der betalingen door de gefailleerde koper, zoals deze dag door de Rechtbank is vastgesteld.

Bedoelde ontbinding is een handeling onder bezwarende titel, die krachtens artikel 446 Faillissementswet vernietigbaar is.

Mr D'Hondt, q.q. t/ P. V. B. A. Van Gerven & C°.

Overwegende dat verweerster op 9 Februari 1952 aan mevr. Van Waes, handel drijvende onder de firma Rexola, een autocar merk Renault verkocht heeft tegen de prijs van 45.000 frank; dat de koop prijs betaalbaar was met 15.000 frank onmiddellijk en het overige met tien wissels, waarvan de eerste verviel op 10 Maart 1952;

Dat in de overeenkomst bedongen was dat « de autocar volledig eigendom blijft van verweerster tot wanneer de laatste wissel afbetaald is »;

Dat de koopster de drie laatste wissels niet betaald heeft en verweerster herhaaldelijk op betaling heeft aangedrongen (zie onder meer haar brief van 21 November 1952);

Dat verweerster op 24 December 1952 eiste onmiddellijk terug in bezit gesteld te worden van de autocar en deze haar op 29 December 1952 teruggeven werd (zie kwijtschrift);

Dat mevr. Van Waes bij vonnis van 14 Februari 1953 failliet werd verklaard en bij vonnis van 20 Februari 1953 de datum van staking der betalingen op 14 Augustus 1952 werd teruggebracht;

Overwegende dat aanlegger q.q. stelt dat het tussen partijen gemaakte beding van voorbehoud van eigendom niet kan worden tegengeworpen aan de schuldeisers van de koopster en dus ook niet aan hem, die optreedt als vertegenwoordiger van deze schuldeisers; dat verweerster dus het recht niet had de verkochte zaak op 29 December 1952 terug in bezit te nemen; dat hij dienvolgens verweerster gedagvaard heeft tot teruggave van de autocar en/of betaling van 40.000 frank als tegenwoordige;

Dat hij vordert dat de in de verdachte periode betaalde afkortingen bij toepassing van artikel 446 der Faillissementswet ten minste nietig verklaard worden en verweerster tot terugbetaling veroordeeld;

Overwegende dat verweerster hiertegenover stelt

dat het beding van voorbehoud van eigendom niet kan worden tegengeworpen aan de schuldeisers van de koopster; dat er ten deze geen samenloop was op het ogenblik waarop verweerster eiste terug in het bezit gesteld te worden van de autocar en toen zij hem terugnam; dat verweerster, steunende op het arrest van het Hof van Verbreking van 21 Maart 1929 (Pas. 1929, I, 139), voorhoudt dat de terugnemning regelmatig is geschied en door de schuldeisers niet kan betwist worden;

Overwegende dat volgens de bewoordingen van het contract de verkoop, die er het voorwerp van is, enkel voorkomt als een verkoop op termijn, wat betreft de overdracht van het eigendomsrecht van de verkochte zaak; dat bedoelde overeenkomst geen uitdrukkelijk ontbindingsbeding bevat voor het geval van niet-betaling der te vervallen wissels;

Dat het dus niet bij toepassing van de bedingen van het contract is, dat verweerster de teruggave heeft gevorderd; dat zij zich niet kan beroepen op het arrest van het Hof van Verbreking van 21 Maart 1929, vermits deze beslissing onderstelt dat de verbreking van de overeenkomst geschied is vóór de faillietverklaring en door de werking van het contract zelf of m.a.w. ingevolge een uitdrukkelijk ontbindingsbeding;

Overwegende dat, waar geen uitdrukkelijk ontbindingsbeding tussen partijen gemaakt was, de koop-verkoopovereenkomst kon verbroken worden bij toepassing van de artikelen 1654 en 1184 B. W., maar dat luidens laatste wetsbepaling de ontbinding in rechte moet gevraagd en bekomen worden; dat niets dergelijks ten deze geschied is;

Overwegende dat de omstandigheden der zaak uitwijzen dat, toen verweerster op 24 December 1952 eiste onmiddellijk terug in bezit gesteld te worden van de autocar, de gefailleerde hierin eenvoudig toestemde en op 29 December de autocar aan verweerster teruggegeven werd, zodat de overeenkomst bij gemeen overleg van partijen ontbonden werd;

Dat weliswaar verweerster thans voorhoudt dat de overeenkomst niet zou ontbonden geweest zijn en dat de autocar onmiddellijk zal teruggegeven worden, wanneer de achterstallige wissels zullen betaald zijn; dat zij voorhoudt de exceptio non adimpleti contractus te mogen invoeren en bereid is de autocar terug te geven tegen betaling van 10.650 frank;

Dat dergelijk betoog niet opgaat; dat verweerster de door haar bij de overeenkomst genomen verplichting tot levering volbracht had, hetgeen geschiedde in de perken door de overeenkomst voorzien, dat de teruggave van 29 December 1952 ten gevolge had, dat verweerster de uitvoering van haar verplichting tot levering ongedaan maakte, m.a.w. dat zij de overeenkomst verbrak;

Dat uit het voorgaande moet afgeleid worden dat de ontbinding van de overeenkomst feitelijk bij gemeen overleg der partijen is geschied; dat deze ontbinding plaats greep na de datum, door de Rechtbank vastgesteld als zijnde die van de staking van betalingen;

Overwegende dat dergelijke ontbinding klaarblijkelijk een handeling onder bezwarende titel is;

Dat dergelijke handeling vernietigbaar is bij toepassing van artikel 446 van de Faillissementswet, indien de verkoper haar verricht heeft, terwijl hij wist dat de koper zijn betalingen gestaakt had (Fredericq, VIII, n° 484, blz. 697);

Overwegende dat de feitelijke omstandigheden der zaak uitwijzen dat verweerster heeft geweten dat de gefailleerde in dusdanige slechte financiële toestand verkeerde dat zij wanhopig was en dat zij haar schuldeisers niet meer kon betalen;

Dat verweerster inderdaad door de gefailleerde was

verwittigd, (zie brief van 22 December 1952) dat zij haar bedrijvigheid gedurende zekere tijd moest stopzetten en in de onmogelijkheid verkeerde de wissels te betalen;

Dat de gefailleerde bij dezelfde brief niet aarzelde te laten weten dat zij de autocar ging verkopen, hetgeen kenschetsend is voor haar wanhopige toestand, vermits deze aanspraak, gezien het beding van voorbehoud van eigendom, erop neerkwam te erkennen dat zij ertoe gedwongen was een daad te verrichten, die niet alleen in strijd was met de overeenkomst, maar zelfs onder de toepassing van de Strafwet kon vallen;

Dat de hoofdvordering van aanlegger q.q. dus gegrond is;

Om deze redenen,

Verklaart de Rechtbank de hoofdvordering van aanlegger q.q. gegrond;

Zegt voor recht dat terugneming van de autocar door verweerster op 29 December 1952 nietig is;

Veroordeelt dienvolgens verweerster om de autocar, merk Renault, 21 plaatsen, rijksplaat n° 736331, binnen de acht dagen van de betekening van dit vonnis aan aanlegger q.q. terug te geven en voor het geval zij in gebreke mocht blijven zulks te doen, veroordeelt verweerster van nu af en voor alsdan om aan aanlegger q.q. te betalen de som van 40.000 frank met de gerechtelijke intresten sedert 16 Maart 1953;

Beveelt de opneming in het gewoon passief van het faillissement van de schuldvordering van de P. V. B. A. W. Van Gerven & Co voor het bedrag van 10.650 frank;

Veroordeelt verweerster tot de kosten.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

1e Kanton. — 2 December 1953.

Rechter : M. Horion.

Advocaten : Mrs Tricot en Daeseleire.

Handelshuur. — Strekking van artikel 16, 1/6° van de wet van 30 April 1951.

Artikel 16, 1/6° van de wet van 30 April 1951 maakt geen onderscheid naargelang het in de onmiddellijke buurt liggend huis, waarover de huurder beschikt, een handelshuis dan wel een particulier huis is. Uit de geschiedenis van de totstandkoming van voormelde wet blijkt duidelijk dat de wetgever, die aan de kleinhandelaar-huurder een bijzondere bescherming heeft verleend, heeft willen beletten, dat deze bescherming door de huurder zou worden ingeroepen met speculatieve oogmerken.

Van der Stuyft-Wouters t/ Van Eynde.

Overwegende dat eisers van verweerder in huur hebben het handelshuis, gelegen te Antwerpen aan het St. Jansplein 2, ingevolge een geboekte huurovereenkomst, ingaande op 15 Januari 1946 en eindigende op 14 Januari 1953;

Overwegende dat eisers op 16 Juli 1953 regelmatig tot verweerder een verzoek om huurhernieuwing hebben gericht, waarop verweerder weigerend heeft geantwoord op 23 September 1953;

Overwegende dat beide partijen de pleegvormen, opgelegd door de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten, hebben nageleefd;

Overwegende dat het gehuurde pand in een dubbel opzicht dient te worden beschouwd: het deel, dat bestemd is tot uitoefening van de handel en tot woning van eisers, en het deel, dat zij onderverhuren aan verweerder;

I. — Overwegende dat, wat betreft het deel van het huis, dat door eisers aan verweerder wordt onderverhuurd, verweerder zich tegen de gevraagde huurhernieuwing verzet, omdat het niets gemeens heeft met de handelszaak;

Dat op grond van artikel 16/11 der wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten de weigering van verweerder gegrond is en overigens door eisers niet wordt betwist;

II. — Overwegende dat, wat betreft het deel van het gehuurde, dat dienstig is voor de handel en de huisvesting van eisers, d.w.z. de begane grond en de tweede verdieping, verweerder zijn weigering doet steunen op de bepaling van artikel 16, 1/6° van de wet van 30 April 1951;

Dat luidens deze bepaling de verhuurder als reden van weigering om de gevraagde huurhernieuwing toe te staan mag doen gelden « de afwezigheid van wettig belang van de huurder, die vóór het verstrijken van de termijn, die voor de betekening door de verhuurder in antwoord op het verzoek om hernieuwing van de huurder, in artikel 14 gesteld is, in de onmiddellijke buurt van het verhuurde goed over een onroerend goed of gedeelte van onroerend goed mocht beschikken, waarin hij zijn handelsbedrijf zou kunnen voortzetten »;

Overwegende dat vaststaat dat eisers, die van verweerder het huis St. Jansplein 2 in huur hebben, eigenaars zijn van het daarnaast liggend huis, St Jansplein 3;

Overwegende dat eisers echter doen opmerken, dat terwijl het door hen gehuurde huis een handelshuis is en als dusdanig ingericht, het daarnaast liggend huis, waarvan zij eigenaars zijn, een burgershuis is, dat in gedeelten aan derden is onderverhuurd;

Dat het door eisers gedane onderscheid tussen handelshuis en burgershuis niet kan aanvaard worden, daar de wetgever dergelijk onderscheid niet maakt en enkel gewag maakt van « een onroerend goed of gedeelte van onroerend goed, waarin het handelsbedrijf zou kunnen worden voortgezet »;

Overwegende dat ongetwijfeld eisers in hun eigendom hun handel zouden kunnen voortzetten zonder dat dit voor hen onoverkomelijke moeilijkheden zou opleveren;

Dat zulks bewezen wordt door het feit, dat het pand dat zij van verweerder in huur houden, destijds ook een burgershuis was en een identiek uitzicht had als het daarnaast liggend huis, eigendom van eisers;

Overwegende dat uit de geschiedenis van de totstandkoming der wet van 30 April 1951 duidelijk blijkt dat de wetgever, die aan de handelaar-huurder een bijzondere bescherming heeft willen verlenen, nochtans ook heeft willen beletten, dat deze bescherming door de huurder zou ingeroepen worden met speculatieve doeleinden (zie Hand. Senaat, blz. 252, 253);

Dat de heer Ancot en de heer Van Houtte deden gelden, dat het een elementair rechtsbeginsel is dat de wet er alleen is om rechtmatige belangen en niet om speculatieve belangen te beschermen en zij aldus bekwamen, dat het principe van artikel 16, 1/6° in de wet werd opgenomen, doch beperkt tot de twee in dit artikel voorziene gevallen;

Dat natuurlijk eisers ter zake een belang hebben

de huurhernieuwing te bekomen van het huis, dat zij van verweerder in huur houden en verder hun eigen huis aan derden onder te verhuren, maar dit belang ongetwijfeld van speculatieve aard is en eigenlijk geen rechtstreeks verband heeft met de uitoefening zelve der handelszaak, die niet zal verloren gaan en evenmin zal benadeeld worden, vermits zij in het daarnaast liggend huis zal kunnen voortgezet worden;

Overwegende dat dan ook de weigering van verweerder om de door eisers verzochte huurhernieuwing toe te staan gegrond is;

Wedereis :

Overwegende dat verweerder bij wedereis vordert dat eisers veroordeeld worden het gehuurde te ontruimen tegen 15 Januari 1955;

Dat verweerder — wedereiser — door zijn weigering

de huurhernieuwing toe te staan zijn wil heeft kenbaar gemaakt een einde te maken aan de lopende huurovereenkomst op haar vervaldag, zijnde 15 Januari 1955, en eisers — verweerders op wedereis — dan ook zullen gehouden zijn het gehuurde tegen de gestelde datum te ontruimen;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter voornoemd, rechtdoende op tegenpraak op de hoofdeis, verklaren hem ongegrond;

Wijzen eisers ervan af en veroordelen hen tot de kosten ervan.

Rechtdoende op de wedereis, verklaren hem ontvankelijk en gegrond;

Veroordelen voor zoveel nodig eisers — verweerders op wedereis — het huis, gelegen te Antwerpen, Sint Jansplein 2, te verlaten en te ontruimen, enz.

MEDEDELINGEN

IIIe Internationaal Congres voor Sociaal Verweer te Antwerpen

Onze lezers zullen reeds een omstandig programma hebben ontvangen van de werkzaamheden van het aanstaande IIIe Internationaal Congres voor Sociaal Verweer, dat van 19 tot 24 April te Antwerpen wordt gehouden.

Wij delen hieronder de uurrooster der werkzaamheden mede, alsook der feestelijkheden en gezellige bijeenkomsten die in het kader van het Congres worden ingericht.

Wij doen beroep op onze lezers, die zich interesseren aan de vraagstukken van het Sociaal Verweer en de Criminologie om zo talrijk mogelijk aan dit Congres deel te nemen en hun bijdrage, belopende 500 frank, te willen storten op de postcheckrekening nr 1711 van de Kredietbank.

* * *

Maandag 19 April :

16 uur : Vergadering van de plaatselijke regelingscommissie, samen met het bestuur van de Vereniging voor Sociaal Verweer, in de Vlaamse Zaal van het Hotel Century. — Thee.

20 u. 30 : Ontvangst van de congressisten door de Stafhouder en de Raad der Orde van Advocaten te Antwerpen in de grote zaal van het Century Hotel (ingang Pelikaanstraat). — Erewijn.

Dinsdag 20 April :

10 uur : Plechtige openingszitting in de feestzaal van het Hoger Handelsinstituut St Ignatius, Prinsstraat 13.

12 uur : Ontvangst der congressisten door het College van Burgemeester en Schepenen der stad Antwerpen ten Stadhuis, Grote Markt.

15 uur : Eerste werkvergadering in een der lokalen van het Hoger Handelsinstituut St Ignatius. — Administratieve mededelingen. Synthese der preadviezen betreffende de algemene problemen van sociaal verweer. Algemeen verslag van Dr Répond. Bespreking.

20 uur : Uitvoering van oude Vlaamse liederen, met koor, in het Rubenshuis, Rubensstraat 11.

Woensdag 21 April :

10 uur : Tweede werkvergadering (Instituut Sint Ignatius). Algemeen verslag van Prof. J. Constant. Bespreking.

15 uur : Derde werkvergadering (Instituut Sint Ignatius). Algemeen verslag van Prof. Ivar Strahl. Bespreking.

18 uur : Ontvangst der congressisten door de heer Gouverneur der provincie en de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad, in de lokalen van het Provinciaal Bestuur, Koningin Elisabethlaan 18.

21 uur : Symphonisch Concert gegeven in de Koninklijke Vlaamse Opera te Antwerpen door het groot orkest van het Nationaal Instituut voor Radio-Omroep.

Donderdag 22 April :

10 uur : Vierde werkvergadering (Instituut Sint Ignatius). Algemeen verslag van Prof. G. Lévasseur. Bespreking.

15 u. 30 : Tocht met de Flandria Salonboot op de Schelde. Koud buffet aan boord. Muziek, Dansgelegenheid. — 's Avonds vrije avond.

Vrijdag 23 April :

10 uur : Vijfde werkvergadering (Instituut Sint Ignatius). Algemeen verslag van Prof. Vassali. Bespreking.

15 uur : Zesde werkvergadering (Instituut Sint Ignatius). Algemeen verslag van Prof. Martinez. Bespreking.

21 uur : Sluitingsbanket in de grote zaal van het Hotel Centruy (ingang Pelikaanstraat).

Zaterdag 24 April :

10 uur : Plechtige sluitingszitting (Instituut Sint Ignatius). Bespreking van en stemming over de besluiten van het congres.

INTERUNIVERSITAIR INSTITUUT VOOR SOCIAAL RECHT

Het Interuniversitair Instituut voor Sociaal Recht heeft, onder voorzitterschap van Prof. F. Van Goethem, zijn derde studiedag gehouden op Zaterdag 27 Maart 1954 te Leuven, in de lokalen van de Universiteitsbibliotheek.

Verscheidene personaliteiten uit de rechtswereld, de professoren van burgerlijk recht van de vier Universiteiten en talrijke specialisten in het sociaal recht hadden de uitnodiging van het inrichtend comité beantwoord.

Stonden op de dagorde ingeschreven :

— Een rapport van de heer Louis Duchatelet, adjunct bestuursraadsheer, verbonden aan het Coördinatie-Bureau van de Raad van State over « De Familie in het Sociaal Recht ».

— Bespreking over het rapport van de heer Duchatelet.

— Een mededeling van de heer A. Lagasse, lector aan de Universiteit te Leuven, over de werking van de Commissie voor Franse Terminologie inzake sociaal recht.

— Een mededeling van de heer Lenaerts, substituut bij de Raad van State, over de werking van de Subcommissie Benelux tot eenmaking der Nederlandse Terminologie inzake sociaal recht.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente, n° 51, Januari-Februari 1954 :

P. Colet : De wet betreffende de hervorming van de provinciale en gemeentelijke financiën na vijf jaar. — G. Messin : Urbanisme en grondpolitiek. — R. Wilkin : Gemeentelijke actualiteiten.

Tijdschrift voor Gemeenterecht, 3° afl., Maart 1954 :

Onderwijs. — Boekbespreking. — Aanbestedingen. — Beyoegdheden. — Ingedeelde inrichtingen. — Landpacht. — Muziekscholen. — Pensioenen.

Tijdschrift voor Sociaal Recht en van de Arbeids-gerechten, n° 2, 1954 :

Joris F. : De juridische gevolgen van de staking op het arbeidscontract. — Rechtspraak.

Arbitrale Rechtspraak, n° 399, Maart 1954 :
Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, afl. 13, 27 Maart 1954 :

Mr H. Schadee : Zwitsers Zeerecht. — Mr F. Doelman : West-Europese eenheid. — Mr E. Monte : Antilliaanse rechtsvordering. — Mr J. Me Vrieze : Echtscheiding en weduwepensioen. — Mr J. W. Bast : Preventieve hechtenis.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, n° 4340, 27 Maart 1954 :

Prof. P. W. van der Ploeg : Bewind en boedelmening. — Mr J. H. Jonas : Publiciteit en specialiteit (II, slot).

Journal des Tribunaux, n° 4018, 28 mars 1954 :

Antoine Coelens : La loi du 11 mars 1954 modifiant la loi du 7 août 1952 sur le contrat d'emploi. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer, n° 45, 15 mars 1954 :

Jean Sohier : Nécessité d'une hiérarchisation de toutes les juridictions congolaises en vue de la sauvegarde du droit coutumier. — Jurisprudence.

Bulletin de la Fédération des Avoués de Belgique, n°, 1 avril 1954 :

L'opposition en matière de divorce. — De la copropriété. — Notes de Jurisprudence.

Recueil Dalloz de Jurisprudence de Doctrine et de Législation, 12° cahier, 27 mars 1954.

J. L. : L'option du créancier entre l'action en exécution et l'action résolutoire. — Maurice Liotard : L'emploi frauduleux, pour désigner un vin, d'une dénomination rappelant une appellation d'origine. — Georges Morange : L'approbation ministérielle des modifications apportées en cours d'exercice au budget départemental. — André Besson : Assurance de responsabilité automobile et risque de leçon de conduite.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"